

2012 m. balandžio 6 d., penktadienis

Nr. 14 (982) | Kaina 2,50 Lt

D a i l ē | M u z i k a | T e a t r a s | K i n a s | F o t o g r a f i j a

Sveiki sulaukę šventų Velykų!

4

Premjera „Keistuolių teatre“

5

Nidos meno kolonijos sukaktis

„Drąsa“

8

„Kino pavasario“ konkursas

Brangūs skaitytojai,

Dėkojame visiems, praėjusiais ir ankstesniais metais savo palaikymą parodžiusiems aktyviu veiksmu – 2 proc. pajamų mokesčio adresavimui „7 meno dienos“ ir kitais būdais. Kviečiame paremti laikraštį ir šiaisiai metais.

Pildydami Valstybinės mokesčių inspekcijos formą FR0512, adresuokite ją taip:

VšĮ „Meno dienos“, įm. kodas 300007987,
sask. Nr. LT247044060003988597,
Maironio g. 6, LT-01124 Vilnius.

Reikalingą formą galite gauti Mokesčių inspekcijos skyriuje, apsilankę mūsų redakcijoje (susitare telefonu 2613039) arba atsidaryti ją mūsų internetiniame puslapyje www.7md.lt, taip pat formą galima užpildyti interne Mokesčių inspekcijos tinklalapyje www.vmi.lt.

Elena Urbautytė-Urbaitis. „Žemėkasis“. 1987 m.

NACIONALINIO M.K. ČIURLIONIO DAILES MUZIEJAUS NUOSAVYBĖ. T. KAPOČIAUS NUOT.

Savo vietas beieškant

Elenos Urbautytės-Urbaitis paroda „Pasirinkimai“ Nacionalinėje dailės galerijoje

Spaudos konferencija parodiniame gyvenime suvokiama labai įvairiai. Vienur tylesnėje nei per atidarymą aplinkoje susakoma ta pati informacija, kurią jau galėjai pasiskaityti atsiustoje anotacijoje, kitur tai – laikas, skirtas duoti interviu televizijoms. Geriausiu atveju galima susitikti su kūrėjais ir užduoti klausimus. NDG spaudos konferencijos išsiskiria iš kitų, į jas visuomet verta ateiti ir ne tik dėl labai patogios salės, gerai parinkto laiko (niekas nežiūri į laikrodį, ar tik ne metas pereiti prie atidarymo), o svarbiausia – čia pateikiamas išplėtotas renginio turinys. Bėda būna kita – viskas papasakojama taip tiksliai, sklandžiai ir ilgai patyrinėjus, kad sunku ką nors įterpti. Todėl ši sykį siūlau hibridinio tipo tekstą, sudarytą iš parodos kuratorės Elenos Lubytės pasisakymo fragmentų per spaudos konferenciją, vėliau žvalgantis po parodą gautų papildomų komentarų ir kelių mano pastabų.

Elena Lubytė: Susipažinau su menininku 1992-aisiais, skulptūros

„Erdvės skrydis“ prie Spaudos rūmų atidaryme. Bendravome iki 2006-ųjų, menininkės mirties. Savo testamentu ji paliko man realių ir simbolinių įpareigojimų. Šią parodą laikyčiau vieno jų īvykdymu. Išsamiau ją, kaip kūrėja ir asmenybę, pažinau tik dabar. Bendraujant su jos patikėtiniais Niujorke, giminėmis Lietuvoje, perskaicius šūsnį laiškų, dienoraščių kilo noras atkurti chronologinį pasakojimą, įreminantą asmeninių menininkės išgyvenimą, kūrybių ieškojimą ir istorinio laiko liudijimą.

Į Lietuvą yra sugrįžę ne tik per 2000 menininkės kūriniai, bet ir dokumentų archyvai, puikiai Rūtos Žemaitytės, Lietuvos literatūros ir meno archyvo darbuotojos, sutvarkyti. Taip parodoje atsirado kūriniai, įvaizdinantys anuometinius įvykius, atskleidžiantys sudėtingą Elenos Urbautytės gyvenimo trajektoriją. Menininkės istoriją norėjosi pasakoti tarsi novelę. Parodą sudaro penkios chronologiskai dėliojančios dalys, atveriančios menininkės kūrybos raidą nuo studijų Lietuvos

je ir Vakaruose iki kūrybinės brandos: Lietuva–pokario Europa–per Atlantą (1941–1950); Į Ameriką: Montevalas–Niujorkas (1950–1960); Niujorkas, Long Ailandas (1961–1978); Niujorkas, Long Ailandas (1979–2006); Niujorkas–Lietuva–Niujorkas (1976–2006). Jas įremina trys laiko liudijimai: Kazio Daugėlos fotografijos (čia užfiksuota kelionė kaip veidrodis kartojasi Urbautytės rankraščiuose, šis intarpas atskleidžia laikotarpį nuo nepriklausomos Lietuvos okupacijos, pasakoja apie pasitraukimą į Vakarus, gyvenimą Vokietijoje, Amerikos zono perkeltų asmenų stovykloje, kelionę per Atlantą iki atvykimo į Ameriką); Jono Meko filmas „Lost, lost, lost“ („Prarasta, prarasta, prarasta“, 1976) – sumontuota 1949–1963 m. filmuota medžiaga, fiksuusi lietuvių išeivijos gyvenimą Brukline (jame pasirodo ir Elena Urbautytė); autorės bičiulio – Algimanto Kezio urbanistinių peizažų nuotraukos kalba apie gyvenimą

NUKELTA | 6 PSL.

Europa muzikoje

Kalbamės su kompozitoriumi Vytautu Barkausku

Kompozitoriaus Vytauto Barkausko kūrinys „Suite de concert“ violončelei ir fortepijonui kovo 16 d. pradėjo Belgijos sostinėje Briuselyje surengtą festivalį „Europa muzikoje“ („L'Europe en Musique“). Septyniuose festivalio koncertuose skambėjo visų 27 Europos Sajungos šalių kamerinė muzika. Renginyje dalyvavęs kompozitorius mielai sutiko pasidalyti įspūdžiais.

Kokie buvo svarbiausi festivalio „Europa muzikoje“ tikslai?

Festivalis buvo labai koncentruotas, nes į tris dienas (kovo 16–18 d.) teko „suspausti“ 7 koncertus. Pirma diena vyko tik vienas – atidarymo koncertas, o kitomis dienomis jų girdėjome po tris. Be to, vyko susitikimai. Įdomu, kad Šv. Morkaus bažnyčia, kurioje buvo surengtas festivalis, priminė puikius akustikos koncertų salę. Džiaugiuosi, kad pavyko išklausyti visus koncertus.

Festivalio organizatoriai (violončelininkas ir kompozitorius Adrien Tsilogiannis bei pianistas Guillaume Grignard) buvo labai koncentruoti, nes išskyrė daugiausiai laiką įrenginių siestai.

Iš kairės į dešinę: Velislav Zaimov (Bulgarija), Adrien Tsilogiannis (Belgija), Tom Cullinan (Airija), Guillaume Grignard (Belgija), Vytautas Barkauskas, Sérgio Azevedo (Portugalija)

kūriniai bei kameriniai instrumentiniai ansambliai.

Šiuo renginiu siekta kelių tikslų. Pirmiausia norėta priartinti publicą prie šiuolaikinės muzikos, – parodyti, kad XX a. autorų kūryba nėra atstumianti. Pritariu Leonardi de Bernstein minčiai, jog mes nesiklausome savo amžiaus muzikos. Tad festivalio organizatoriu tikslas buvo gražus ir jį pavyko pasiekti. Sėkmę galbūt lėmė ir tai, kad atrenkant kūrinius nebuvu įtraukti itin modernūs autoriai – tokie kaip Karlheinz Stockhausen, Iannis Xenakis ir kiti. Tai buvo daugiau emocinę išraišką, o ne struktūrinius ar schematinius procesus reprezentuojanti muzika. Pasak organizatorių, vienos svarbiausių kriterijų buvo ir kūrinio koncertiškumas, tad mano opusas „Suite de concert“ šiuo atžvilgiu tikrai tiko.

Su šiuo kriterijumi susijęs ir dar vienas festivalio organizatorių siekis – suteikti jauniems atlikėjams galimybę pademonstruoti savo meistriškumą ir profesionalumo lygi. Renginyje skambėjo nemažai beveik nezinomos muzikos. Tai buvo labai naudinga ir įdomu, nes nereikėtai koncertų salėse girdimus repertuaras pasidaro šabloniškas, nebeįdomus.

Kaip festivalio programoje atsidūrė Jūsų kūrinys „Suite de concert“?

Parašytį šį kūrinį 1993 m. užsakė

violončelininkas Davidas Geringas. Su žmona pianiste Tatjana Schatz ji nemažai kartu atliko įvairiose Europos šalyse, išraše ir į kompaktinę plokštelię. Paskui „Suite de concert“ savo pasirodymoje atlikdavo „Armonas-Uss Duo“ (pianistė Irena Uss ir violončelininkas Rimantas Armonas), kartą ją pristatė ir Briuselyje vykusiuose meistriškumo kursuose – tad kūrinys šio miesto publikai jau buvo pažįstamas. Aš tiesiog gavau pranešimą, kad mano „Suite de concert“ atrinkta atstovauti Lietuvai ir buvau pakviestas atvykti į renginį. Tai buvo maloni staigmena.

Ar organizatorių pasirinkimas pasiteisino?

Manau, kad taip. Kūrinys skambėjo pats pirmas ir publikos reakcija buvo labai šilta, sulaukiau gausių aplodismentų. Buvau patenkintas ir puikiu atlikimu: „Suite de concert“ grojo jaunas pianistas Eriks Desimpelaere’as ir japonų violončelininkė Mari Ishihara. Turėjau galimybę dalyvauti vienoje repeticijoje ir išsakyti savo samprotavimą. Atlikėjai atidžiai klausėsi, stengėsi ir buvo labai geranoriški. Džiaugiuosi, kad pavyko užmegzti tokį gerą kontaktą. Malonu, kad kūrinys išliko, su kitais atlikėjais vėl nuskambėjo naujai. Išliko ir kūrinio idėja.

Tad kaip ją apibūdintumėte?

1993 metai mūsų šalyje buvo atsakingas ir neramus laikas. Taigi ir muzikoje atispindi ši įtampa bei išgyvenimas, tarsi kova tarp pozityvaus ir negatyvaus pradžų. Neatsitiktinai kūrinio pabaigoje panaujodau dainos „Lietuviuose esame mes gime“ motyvą. Tai tarsi antras Lietuvos himnas, šviesus ir viltingas.

Stengiaus, kad siuita būtų visa pusiška, tad penkios jos dalys išdėstytos kontrasto principu tiek tempo, tiek charakterio atžvilgiu (I d. – Impetuoso, II d. – *Calmé con dolore*, III d. – *Scherzo con gratio rubato*, IV d. – *Quasi tranquilo*, V d. – *Affetuoso*). Paskutinėje dalyje pažymėjau paskyrimą Stasiui Lozoraičiui ir esu labai dėkingas D. Geriniui, kad visur, kur jis kūrinį atlieka, šis paskyrimas yra nurodytas.

Išklausėte 27 šalių atstovų kūrius. Kas labiausiai įstrigo iš šios plėčios panoramos?

Susidarė įspūdis, kad kūriniuose buvo svarbių išraiškingumas, emocionalumas ir meninė vertė. Festivalyje dominavo XX a. kūriniai, o XIX a. buvo gal vienas kitas.

Po „Suite de concert“ skambėjo garsus minimalistinis Arvo Pärt opusas „Spiegel im Spiegel“. Tai buvo kontrastas mano emocionaliam ir ekspresyviai darbui. Kiprui atstovavo vienintelė festivalyje dalyvavusi kompozitorė moteris Sophia Serghi. Jos kūrinys „Dialogues“ („Dialogai“) įsiminė intonaciškai itin išraiškinga tematine medžiaga, tačiau tonalumas Jame, man atrodo, buvo traktuojamas nepakankamai įdomiai. Rumunų klasiko George’s Enescu kūrinys „Nocturne et saltarelle“ parašytas labai talentingai – savo skaidrumu, aiškumu ir tikslumu atrodė sekurtus tarsi W.A. Mozart laikais. Pačių belgų atstovo Peterio Cabus Sonata šiam kontekste nepasirodė pakankamai išraiškinga ir efektyvi. Įdomūs buvo bulgarų kompozitoriaus Liubomiro Pipkovovo („Klavierquartet“) ir švedų autorius Kurto Atterbergo („Klavierquintet“) kūriniai. Pastarajame išgirdau nuolatinį balansavimą tarp tonalumo ir modernių

muzikos kalbos priemonių, kas yra artima ir mano paties kūrybinei pajautai.

Portugalų kompozitorius Sérgio Azevedo pateikė, man regis, per dėm folklorišką kūrinį („Cinq miniatures“). Italijai atstovavo garsaus kino muzikos kūrėjo Nino Rotos kūrinys „Trio with Clarinet“. Liuksemburgo kompozitorius René Mertzigo bei Olandijos autorius Theo Loevendie kūriniuose buvo juntama Maurice’o Ravelio bei Olivier Messiaeno įtaka. Slovėnų autorius Uroso Rojko kūrinys „Cinq portraits“ buvo bene moderniausias šiame festivalyje skambėjęs darbas. Nuvyly airių kompozitorius Tomo Cullivano muzika – jo Sonata buvo pernelyg saloninė. Šis autorius ilgą laiką dirbo teatre, galbūt tai ir lemė būtent tokį jo muzikos pobūdį. Teigiamą įspūdį paliko du paskutiniai festivalyje skambėję kūriniai: įdomi, meistriška Alexanderio von Zemlinsky kompozicija „Trio with Clarinet“ ir ryškiai emocionali prancūzų autorius Léono Boellmanno Sonata.

Festivalyje skambėjo ir XX a. klasicū – vengro Zoltano Kodaly, lenko Witoldo Lutosławskio, dano Carlo Nielseno, vokiečio Paulio Hindemitho – kūriniai, savo kokybe nekeliantys jokių abejonių. Nors visi atliki kūriniai buvo skirtini, vis dėlto galėjai justi, jog daugelyje jų vyrauja melodinis pradas. Juk tai nėra lengva – svarbu, kad muzika būtų nebanali (tik melodija ir akompanimentas, aliuzija į XIX a. romantizmą ir pan.) ir pateikta kuo šiuolaikiškiau.

Per tris dienas išklausyti 27 kūriniai ir juos vertinti beveik neįmanoma. Lieka bendras įspūdis, kad skambėjo daug geros, įvairios ir mažai žinomos muzikos. Dauguma kūriniai buvo artimi bražui, atispindėjusiam ir mano „Suite de concert“ – tai nėra kraštutinai struktūruota, o vidinę išraišką turinti muzika.

Ačiū už pokalbi.

KALBĖJOSI
RASA AUKŠTUOLYTĖ

laume’as Grignard’as) kūriniai atrinko patys. Vis dėlto atlikėjų sudėtis buvo ribota – styginių instrumentai ir fortepijonas, prie jų keliuose kūriniuose prisijungė klarinetas. Taigi skambėjo įvairūs solo

Anonsai

Labai rusiška opera „Eugenijus Oneginas“

„Ješkau intymios, bet stiprios dramos“, – raše Piotras Čaikovskis, imdamasis operos „Eugenijus Oneginas“ pagal Aleksandro Puškinio eiliuotą romaną. „Tai ne dostojevčina, ne „černuch“; ši istorija – labiau Čechovo dvasis“, – naujų spektaklių pristato jaunas operos režisierius Vasilius Barchatovas (g. 1983).

„Nepadoriai“ jauno amžiaus, dipluotas operos režisierius (baigė prestižinį Maskvos teatro institutą GITIS) neketina šiuolaikinti istorijos, nors, tiesą sakant, pats puikiausiai

galėtų įkūnyti mūsų laikų atsainiai stilingą Oneginą. Maskvoje gimęs ir augęs, čia baigęs D. Šostakovičiaus muzikos mokyklą ir minėtą GITIS, stažavęsis Berlyno „Komische Oper“ teatre ir jau sukūrės 15 spektaklių tokiose scenose kaip Peterburgo Marijos ir Maskvos didysis teatrai, o 2011 m. tapęs Rusijos prezidento globojamos Kultūros ir meno tarybos nariu, V. Barchatovas teigia labiausiai atsižvelgiantis į tai, ką pats P. Čaikovskis užraše operos partitūroje.

Režisierius traktuoja „Eugenijus Oneginas“ yra „belaikė“ istorija.

Ir nors kostiumai išduos truputi konkretnesį laikotarpį – praėjusio amžiaus pradžią, visos operoje vykstančios dramos – susitikimai, išsiskyrimai, neišvengiama gyvenimo kaita – vyko ir tuomet, ir dabar. Juk išties, net ir, regis, tokis atgyvenęs iprotis kaip rašyti laiškus mylimiesiems, mūsų dienomis atgyja jaunimo spaandom SMS žinučių pavidalus... (prisiminkime, Oneginui ir Tatjanai tebuvo apie dvidešimt metų).

Kodėl P. Čaikovskio „Eugenijus Oneginas“ kaskart sudomina, patraukia ir yra viena iš dažniausiai pasaulioje statomų rusiškų operų? Gal todėl, kad kompozitorius norėjo operoje pertekti „situacijų konfliktą“, anot jo, „situacijų, mano paties patirtų arba matytų, kurios galėtu mane jautriai paveikti“.

Režisierius vienu iš svarbiausių spektaklio scenografijos vaizdinių pasirenkia stoties peroną. Čia Oneginas atvyksta iš savo kelionių, čia netikėtai aukštuomenės puotoje sutinka rafinuota dama tapusią Tatjaną ir čia jai išvykus lieka vienas tarp kažkur skubančių, išvykstančių ir atvykstančių, savo reikalais besirūpinančių žmonių minioje... „Štai tokia negudri Onegino istorija“, – spektaklio pristatymą baigia režisierius.

O kodėl statyti operą buvo pakwestas rusų režisierius V. Barchatovas? „Nemanau, kad rusų muziką būtinai turi statyti režisierius iš Rusijos ar prancūzų – iš Prancūzijos, tačiau ši kartą, kitaip nei stant „Boris Godunov“ (rež. Mariuszas Treliškis), norėjosi, kad Čaikovskio operą pagal klasikinį Puškino siužetą statyti autorių tėvynainis“, – sako LNOBT generalinis direktorius Gintautas Kėvišas.

Piotras Čaikovskio operos „Eugenijus Oneginas“ premjera Nacionaliniame operos ir baletų teatre – gegužės 18, 19, 20 d. Dainuos LNOBT solistai, diriguos Robertas Šervenikas.

LNOBT INF.

Tarp vaizdo ir garso

Tapybos ir muzikos dialogas

Viktoras Paukštėlis

Susitiko du menininkai: tapytoja abstrakcionistė Irma Leščinskaitė ir tapantis pianistas Viktoras Paukštėlis. Susitikimas išaugo į bendrą meninį projektą „Skambančios spalvos“, ivykusį Klajpedos koncertų salėje kovo 13 dieną. Klasikinės muzikos kūriniai buvo atliekami instaliuotose tapybos fone: scenos tamsoje kabaničios didelės abstrakčios drobės, padeant apšvietimui ir kinetinėms videoinstaliacijoms, dalyvavo garso ir vaizdo dialoge. „Muzikos ir tapybos kompozicinė sistema, pagrįsta atitinkmenimis: muzikinio tono garsumą atitinka spalvos ir kontūro intensyvumas; muzikinį tempą – plastinis linijų ritmas, muzikinio kūrinio dalis – tapybos kūrinio sandara. Garsas leidžia laikę išskleisti plastinius tapybos sluoksnius, atverti vizualinius laukus. Instaliacijoje muzika ir garsas tampa ne tiek muzikiniu, kiek architektūriniu, fiziniu, neretai beveik simboliniu vienetu. Vaizdiniam egzistuojant tik tol, kol jie yra stebimi, jiems sekant vienas kitą tam tikra tvarka, formai įgyjant garsinius pavidualus, žiūrovui atveriamas spalvinių manipuliacijų ir komponavimo priemonių potencialas.“

Apie projekto idėją, tikslus, kūrybą ir jos specifliką kalbasi šio projekto autoriai.

Viktoras Paukštėlis: Pamatęs tavo paveikslus iš karto pastebėjau, kad juose yra kažkas muzikalaus, kažkas tokio, ką galbūt ne pamatai, o veikiau pajunti – lyg skambėtų muzika, bet ją girdėtum ne ausimis, o akimis. Norėjosi pažiūrėti ir išgirsti, kaip tai atrodytu kartu...

Irma Leščinskaitė: Tavo grojime išgirdau struktūrą, mąstymą, kuris pasirodė labai artimas mano tapybos principams, taip ir kilo šis susmanymas.

V.P.: Pati idėja – muzikos ir tapybos sąsajos, kiek tapyba gali būti muzikali, ir kiek muzikoję esama

spalvos ir vaizdo, – nėra nauja: prisiminkime kad ir Čiurlionį arba Kandinskį. Man rūpėjo štai kas: kaip mūsų kūryba – tavo paveikslai, mano grojimas – derės tarpusavyje, nes mes ne tik dirbame su skirtingomis joslėmis – tu su rega, aš su klausu, bet ir mūsų kūrybiniai principai, regis, gerokai skiriasi: tavo santykis su kūryba labiau intelektualus, mano – intuityvus. Noriu pasakyti, kad mąstymas kartais suvaržo mūsų tikrąjį, gilių žinojimą bei energetinį pradą ir išspraudžią mus į tam tikrus rėmus.

I.L.: Negalima atmetsti nei vieno, nei kito, nes sąmonė sintetiniant vaizdinius svarbu ir pojūčiai, ir intelektas. Vienas kūrybai teikia žaliavos, kitas yra priemonė kažką iš tos žaliavos gauti.

V.P.: Bet, kaip tvirtina mokslas, jausmas niekuo nesiskiria nuo proto, nes protas pats ir gamina tą jausmą. Šiuos dalykus atskiria tik savirefleksija. Mes – tarsi mechanizmai, atliekantys tam tikras funkcijas, cheminių procesų išdava.

I.L.: Kitaip tariant, tai juslinei medžiagai mes suteikiame formą, aš – paveikslą, tu – muzikos. Taigi jausmas čia apvaldytas, iformintas, apmąstytais ir pateiktas. Bet kalbant apie vaizdo ir garsos santykį, manau, kad muzika ir garsas yra stipresni už vaizdą.

V.P.: Man asmeniškai paprasčiau susidraugauti su spalva nei su garsu. Tapant spalva man pasiduoda greičiau – ją tiesiog pajaučiu arba ne; pro garsą man reikia prasilaužti. Gal tai susiję su tuo, kad muzika užsiimu profesionaliai ir mano atliekami kūriniai istorijos kontekste yra tiek kartų girdėti ar „nugroti“, kad rasti juose naujumo nėra pačia.

I.L.: Paveikslų struktūra – tai kompozicija, spalva, linija, paveikslų erdvė ir ieškomas visų šių elementų tarpusavio santykis. Paviekslo kūrimas – labai ilgas kūrybinis procesas. Tačiau žiūrovui ir klausytojui yra dar kitaip: muziką išgirsti

kaip garsų seką, išskleidžiančią laikę, o užbaigtą paveikslą pamatai visą iš karto, nors jo suvokimas irgi ystos laikę. Geras kūrinys yra daugiasluoksnis ir daugiaplanis.

V.P.: Profesionaliai analizuodamas tą patį kūrinį kaskart atrandi naujų dalykų, jis atsiveria visiškai kitaip. Tačiau šioje analizeje yra naininimo: imdamas naują kūrinį, aš turiu atsikratyti visų interpretacijų, viso savo žinojimo, kad tą kūrinį parversčiau savu. Privalau nebūjoti Bacho, kuris buvo genijus, tik tada galėsiu pradėti tą kūrinį minkytis kaip savo, kaip molij. Savotiškai išskaidau tekstą į mažas daleles, atskirom rankom, atskirais balsais, jis visiškai sugriaunu ir statau iš naujo. Taip jis tampa mano. Tam naudoju specialius triukus – pavyzdžiu, darbą tamsoje, darbą su įjungtu televizoriumi, galvojant apie kitus dalykus, kad pasiekiu tikrąjį, gilių žinojimą, neapribotą paviršinių, iš anksto suformuotų patirčių.

I.L.: O man yra atviršciai. Eidiama prie darbo, aš pasitelkiu visą savo bagažą, nieko nepasidedu į stalčiuką. Čia svarbu viskas – ne tik profesionalumas, bet ir mąstymas, skaitytos knygos, bendravimas, aplinka, kultūriniai sluoksniai, net klimatas.

V.P.: Bet ar tos žinios tavęs neapkrūna, nesuvaržo? Galbūt neleidžia taip atsipalaiduoti, kaip tu galėtum?

I.L.: Aš jau turia sistemą, ji man negali trukdyti, nebent impulsas ne pakankamai...

V.P.: Bet sistema juk neleidžia patirti kažką naujai, joje viskas sudėliota ir numatyta iš anksto?

I.L.: Sistema neužgožia naujo potyrio, bet padeda rasti optimalią jo išraišką. Mąstymo būdas, kuriuo remiausi žaidama šachmatais, tinka ir darbu su spalvomis. Negali ant paveikslų lieti dažų, kol nežinai, kokią struktūrą tai sudarys. Kokia bus spalvos, formas dominantė, kaip plastiškai tai konkuruos ir t.t. – viską reikia numatyti iš anksto. Vaiz-

Irma Leščinskaitė

dinys ir idėja turi atsirasti prieš pradedant darbą.

V.P.: Tavo darbą sulyginčiau su kompozitoriu darbu: didieji kompozitoriai irgi kūrė pagal griežtas sistemos, turėjo savo metodus, savo bagažą, kuriuo naudojosi ir žaidė, kartais ir matematiškai apskaičiuodami čjimus. Vienam kūrinui atraštą struktūrą kitame gali apversti auškystin kojom ir gauti genialų rezultatą.

I.L.: Kad užbaigtum darbą, reikia nueiti ilgą kelią. Jei būčiau bėgikė – tai tik ilgų distancijų, praskriečiai kaip sprinteriu man neįdomu. Su paveikslu užsimetga pokalbis, jis kaip savarankiška būtybė kai kada mane priima, o kai kada užsidaro, ir reikia ieškoti pričiimo, susikalbėjimo, taip išsvysto ištisa gyvenimo istorija. Kai jau viskas baigtą – mes išsiskiriame, aš jam įteikiu pasą ir jis gali pradėti savarankišką gyventi.

V.P.: Mano santykis su muzikos kūriniu išgirdau tam tikra prasme panaušus: turiu praeiti daug kloodus, sluoksninių, pasinaudoti žiniomis. Stengiuosi į kūrinį įleisti kuo daugiau žinojimo formų, leidžiu atsirasti skirtingoms asociacijoms – šiuolaikinėms, senovinėms, bet šis procesas racionalus tik ta prasme, kad aš sąmoningai bandau būti neracionalus. Todėl tai irgi ilgas procesas. Bet kai tapau – atviršciai, noriu trumpo proceso, pradedu bijoti darbo, jei ilgiu priejo užtrunku. Turbūt bijau, kad jū užkankinsiu. Todėl vienu metu tapau dvi, tris ar keturias drobes.

I.L.: Kai darbas eina į pabaigą, kai jame nusėda kompozicinės struktūros, ironija ir savironija, laisvas praeities kultūrą ir ypač barokinės tapybos formų citavimas, – reikia žvilgsnio iš šalies, kad nusprestum, ar jis jau gali egzistuoti savarankiškai. Kažkurių distancijos bėgimo akimirkā išvysta lūžis – ne aš, o paveikslas pradeda man diktuoti salygas, emancipuojasi. Tai, kas iš pradžių buvo mano, ējo iš mano vidaus, tapo atskiru, man nebe-

priklausančiu daiktu.

V.P.: Ir muzikoje yra kažkas panaušas. Geriausiai kūrinį atlieku tada, kai ne aš groju, bet kai kūrinys groja su manimi, kai nebegalvoju, kaij groju. Patenkū į savotišką transą, tampu muzikos įrankiu, tarpininku. Tai didžiausias malonumas. Klausytojo vaidmuo čia irgi svarbus – koncerto metu klausytojas kuria kartu; aš jaučiu energijos sroves, grojant tai diktuoja sprendimus, jaučiu, ko klausytojui šioje vietoje reikia, kartais pataikauju ir duodu, ko nori, o kartais atviršciai, pagasdinu. Tai gyvas ir nenuspėjamasis pokalbis, bet svarbiausia, kad abi pušės turėtu ką pasakyti. Yra ir tokį erdvį, tokį klausytojų, kur labai sunku groti, reikia primesti pokalbi, prisijaukinti erdvę. Bet tai irgi savočias iššūkis, kuris brandina ir grūdina.

I.L.: Man irgi svarbu žiūrovas, bet jis dalyvauja kitaip. Kartais užėina kas nors į dirbtuvę, mato darbus, patyli, nieko nesako. Nes gal ir nėra ką pasakyti (*juokiasi*). Tačiau jauti, ar esama kontaktu tarp žiūrovo ir paveikslų. Kūryboje išgyvenu visišką laisvę, todėl akcentuočiau ne rezultatą, kai paveikslui išduodu pasą, o patį kūrybos procesą. Man užtenka suprasti, kad darbai tobuleja, kad jie, kaip intelektualinė abstrakcija, tampa abstraktesni ir intelektualesni.

V.P.: Mano tikslas grojant klasikinį kūrinį – kuo labiau jį sušiuolai-kinti, padaryti modernų, kad jis nebūtų vien tik muziejinis eksponatas. Jį reikia paversti abstrakcija, kad būtų kuo mažiau atpažįstamų formų, kaip tapyboje veidas, gėlė ar katinas. Manau, kad tai mūsų kūrybos su tavim, Irma, bendrumas, nes mes kiekvienas savo būdu, vienos muzikoje, kitas tapyboje, iš esmės siekiame to paties – išsiveržti iš daiktiskumo nelaisvės, iš priežastinių santykų ir patirti grynai būties stebuklą.

UŽRAŠĘ TOMAS KIAUKA

Viena tonacijā

Lietuvos muziką padėka Mstislavui Rostropovičiui

Živilė Ramoškaitė

Daugybei Lietuvos muzikantų – nuo mokinuko iki žilagalvio profesoriaus – bent sykė teko pabendrauti su Mstislavu Rostropovičium ir pa-justi šios asmenybės skleidžiamą spindulių galią. Lietuvos nacionaliniam simfoniniam orkestrui su šiuo didžiu muziku teko ne tik bendrauti, bet ir nesky kartu muzikuoti. Tad nenuostabu, jog M. Rostropovičiaus 85-osioms gimimo ir 5-osioms mirties metinėms filharmonija su- rengė net du simfoninius koncertus. Antrajį dirigavo maestro Robertas Šervenikas, kuriam likimas taip pat nepažymėto progu artimiau pažinti M. Rostropovičių.

Koncerto programą sudarė Al- girdo Martinaičio „Nebaigtoji“ sim- fonija, Dmitrijaus Šostakovičiaus Koncertas smuikui ir orkestrui Nr. 1 a-moll ir Sergejaus Rachma- ninovo Simfonija Nr. 3 a-moll. Trys visiškai skirtinė XX a. veikalai, bet juos vienija tragizmo tema. A. Martinaitis pirmojoje „Nebaigtojose“ dalyje skirtinė blaškos apimtas gyvulizmo (paties autorius terminas) apsuptys siaubo, o antrojoje tyliai ir sentimentalai apsiverkia. D. Šostakovičius tragediją ilgai apmasto, bet iš bejagiškas dejones negrimzta, įnirtingai ginasi pasitelkės šaižiau-

sių ironiją, sarkazmą, netgi paty- čias... S. Rachmaninovas didžiulę simfoninėje drobėje tragiškumą išreiškia, sakytum, visa siela ir kūnu, romantiškai skausmingai, didin- gai ir pakiliai. Ivardinta dviejų kū- rinių a-moll tonacija – dar vienas, bendras minorinis kūrinių bruozas. Tiesos dėlei iškart reikia pridurti, jog Šostakovičius ir Rachmaninovas šią tonaciją traktuoją visiškai skirtinė, o A. Martinaitis – dar laisviau, bet jo kūrinių irgi praside- da būtent a (t.y. la) garsu.

Apie abiejų simfonijų atlikimą – glaučiai, nes labiausiai šiame koncerte man rūpėjo buvusios M. Rostropovičiaus fondo stipendininkės smuikininkės Dalios Kuznecovaitės pasirodymas. A. Martinaičio opu- sas jau senokai ištvirtino orkestro repertuarę. R. Šervenikas šią par- titūrą yra išnagrinėjęs iki smulkme- nių, tad išgirdome gerai subalansuo- tą, logišką kūrinio interpretaciją. Man jis bylojo apie tragiską žmo- gaus ir minios susidūrimą, nesusi- kalbėjimą, vienišumo jausmą. S. Rachmaninovo simfonijos inter- pretacijoje buvo justi racionalusis pradas, labai aiškiai dėstomos min- tys, tikslumas, gana saikingos dinami- nės bangos. Mégstantiems jaus- mingus Rachmaninovo muzikos bangavimus jų galėjo stigti. Po pirmo-

sios dalies modernios muzikos klauso- sias glostė darnūs styginių unisonai, spalvingi harmonijos junginiai, aiš- kios derminės krypties melodijos. At- skiro pagyrimo nusipelno raiškūs ir tikslūs orkeistro artistų solo epizodai.

Smuikininkė Dalia Kuznecovaitė šių atliko D. Šostakovičiaus Pir- mąjį koncertą, kurį 1948-aisiais. Tais metais buvo paskelbtas garsus Ždanovo nutarimas, kuriame, greta kitų, sukritikuota ir D. Šosta- kovičiaus muzika. Kompozitorius po šio nutarimo supaprastino savo muzikinę kalbą, daug rašė kinui. Bet tikrojo mąstymo neatrisakė, kūrė veikalus ir dėjo juos į stalčių. Čia pakliuvo ir Pirmasis smuiko koncer- tas, išvėsumą iškilęs gerokai po Sta- lino mirties, 1955 metais. Kūriny, skirtas Davidui Oistrachui, suskam- bėjo jo pastangomis, be to, atlikė- jas redagavo ir smuiko partiją. Šį koncertą smuikininkai labai mēgsta ir groja nepalyginti dažniau ne- gu vėliau sukurtą Antrajį. Smuiki- ninkė D. Kuznecovaitė taip pat tiesiog išimyliųsi šią muziką. Tai buvo lengva justi klausantis jos inter- pretacijos. Keturių dalių kon- trasto principu (lėta-greita-lėta- greita) sukonstruotas ciklas stebina muzikinių minčių gausa ir kartu labai aiškiai jų prasme. Pavyzdžiui, pirmojoje Noktiurnu,

Dalia Kuznecovaitė

L. MASIO NUOTR.

šioje muzikoje slypinti sarkazmą, ag- resiją, ironiją, „išrekti“ tai ypač gar- siai, greitai, drastiškai, bet neperžen- gus estetikos ribų pasiseka toli gražu ne kiekvienam jaunam smuikininkui. D. Kuznecovaitėi ištisies pavyko. Harmoningai solistei atitarė orkestras, jo vaidmuo šiame veikale kur kas reikšmingesnis nei išprastame instru- mentiniame koncerte. Buvo justi, kad smuikininkė ir dirigentas R. Šer- venikas taip pat žiūri į muziką.

Kad po tokio fiziškai sunkaus kū- rinio sulauksmės dar ir biso, nesiti- kėjau. Ir dar kokio! Niccolo Paganini variacijų „La Molinara“, galutinai sužavęs išvairiapusiu smuikininkės virtuoziškumu. Tiesa, baiminantis kūriniu ilgumo, buvo pateik- tas kiek sutrumpintas variantas, tačiau esu tikra, kad publika mielai būtų išklausiusi ir jį visą.

D. Kuznecovaitė trokšta dar to- bulėti, tad, nors ir baigė studijas Rostoke, išstojo į Paryžiaus konser- vatorių. Palinkėkime jai sėkmingesnių studijų ir koncertų.

Girtas teatru spektaklis

„Keistuolių teatre“ – agitacinė injekcija „Gerbiami piliečiai!“

Aurimas Minsevičius

„Keistuolių teatras“ pakvietė vi- suomenę „pasigydinti“ savo sopulius menu – išklausyti ir pamatyti agita- cinę injekciją „Gerbiami piliečiai!“ pagal Michailo Zoščenkos tekstus. Drėšiai teigti, kad visuomenė ydu- gydymo teatru seansas pavyko ir bu- vo daugiau ar mažiau paveikus. Ta- čiau apie viską – iš eilės.

Piliečių gydymą organizuoja ke- turi režisieriai: Aidas Giniotis, Andrius Kaniava, Ieva Stundžytė ir Vaidotas Žitkus. Greičiausiai tai ir yra esminė priežastis, dėl kurios ne- juntama tvirta režisieriaus ranka ir konkretus braižas. Kita vertus, to vi- siškai nereikia – aktoriai individu- aliai režisuoja savo vaidmenis ir, pa- dedami režisierui, lipdo juos į darnų koliažą. Melagė, chamas, girtuoklis (šis benzi tris kartus) ir daugybė kitų tipų sudėta į vos daugiau nei vieną valandą. Beje, sudėta koncen- truotai, nepaliekančios vietas šūviams pro šalį ar pilstymui iš tuščio į kiau- rą. Galbūt tam itakos turėjo ir me- džiagos pasirinkimas – vieno auto- riaus apsakymų koliažas, paliekantis galimybę atsirkinti, atidėti ar pridėti negriaunant vientiso kūriniu struk- tūros.

Režisieriai visas spektaklio gijas perduoda į aktorių rankas. O sie-

ypač jaučia vienas kita, veikia kaip darnus ansamblis. Šaržuoti aktorių darbai, ironiškai aštrios ir pabrėžtos emocijos. Veidai ir gestai kalba netgi tada, kai iš tiesų visi tyli. Aktoriai tiesiog žaidžia scenoje ir at- virai, natūraliai, be jokios pompa- tikos tuo mėgaujasi. Ansambliškas aktorių mechanizmas nuolatos su- kasi lyg prisukto laikrodžio dantra- čiai: visada jausdami vienas kitą, glausdamiesi nugaromis, bet tik tiek, kiek reikia, kad neatsirastų ne- reikalingos trinties.

Kiekvienas spektaklio aktorius sukurė bent po keletą skirtinės vaidmenų. Dažniausiai – kardinaliai priešingū. Aldona Vilutytė iš trylikametės mergaitės virto devy- niasdešimt trejų nebe mergaite. Aktorė sugeba keistis greitai ir tiksliai lyg kaleidoskopu paveikslėliai. Ju- dita Urnikiytė – nuo pseudosolidžios Rytų bloko barakudos Anos iki chuli- ganiško gatvės berniūkščio. Anos monologas telegrafui kaip nuolatos pasikartojantis motyvas tampa sa- votišku viso spektaklio dienoraščiu ar tiesiog laikmačiu, nes kitais at- vejais konkreti laiko tékmė neak- centuoja. Šarūnas Banevičius svirduliuoja tarp teatru grito suvi- rintojo ir pavyzdingo į penktą de- šimtį įkopusio vyro „su skrybėle ir sakvojažu“ – suprask, ano meto in-

telligento. Justas Tertelis – nuo ru- deniškai pavépusio plevės ant dviračio iki fabriko darbininko, die- ną gaminančio sagas, o vakare, jau „prisiliubos“, ieškančio vakarėlio pratęsimo miestelio restorane.

Spektaklį galima traktuoti ir kaip odę išvirkščiam teatrui – visiems tiems, kurie paprastai būna už scenos, šalia scenos, prie teatro durų, technikų būdelėje ar administracijos kabinetuose. Pabaigoje sulaukiama pikto lyg nenusisekės gyvenimas žiūrovo „skambučio“. Žiūrovas atkali- liai tvirtina, kad būtent pastariesiems jis ir ploja bei atsistoja po spektaklio. O nusilenkti juk išcina tik aktorių... Na, teatras kuriamas vardan žiūrovo, jo „skambutis“ – šventas reikalas. Ir nusilenkti išcina visi tie, kurie paprastai būna „uz kadro“. Beje, jų pavardės figūruoja ir spek- taklio aprašyme, greta aktorių ir re- žisieriu.

Scenos erdvėje dominuoja blan- kus minimalizmas. Tik šešios kėdės ir neplautos scenos grindys, kurios, beje, ypač dera prie kuriamos atmosferos. Tiesa, toliau dar yra drabu- žių kabyklos, bet jos labiau atlieka praktinę funkciją – veikia kaip at- viri scenos kulisai ir aktorių persi- rengimo kambarys, personažų transformacijos vieta. Pilkšvai rus- vas koloritas primena tarybinę do-

Scena iš spektaklio „Gerbiami piliečiai!“

M. SIRUSO NUOTR.

kumentiką. Tik ten žmonių veidai nešvytėjo taip, kaip veikėjų spektaklyje. Ir energijos tiek nebuvu – kaž- koks sajunginis pasyvas.

Viskas atskiesta degtine, teatru ir artimais Rytais. Tokiai artimais, jog iš karto už sienos ar dvieju rytų pusėje. O kai kada – ir visai čia pat, kur dabar stovime. Tiesa, dar snu- kiadaužiu. Tai turbūt toks naciona- linis sportas ar kultūros šaka. Bet ne, jie kultūringi, – štai ir gramofon- gai išsigijo, ir į teatrą sekmadieniais nucina (vienintelė dieną, kai „ne- pilia“). Kažkokia savotiškai jdomi visuomenė. Ar reiškinys – reaišku, kaip tiksliau charakterizuoti.

Atskiros scenos jungiamos senti- mentaliaisiais muzikiniai intarpais iš kultinių tapusi rusiškų filmų. Ne viena dama tarp žiūrovų pradedą romantiškai linguoti galva ir niū- niuoti pažištama melodiją – néra ko ginčytis, sentimental.

Scena – lyg tribūna skambiam pseudooptimistiškam kreipimuisi

„Gerbiami piliečiai!“, menančiam laikus, kai visi visiems buvome „piliečiai“ ir „draugai“. Laikus, kai nebuvo prostitucijos ir elgetų. Visuomenė tada „išgijo“ nuo ydų, bet ne dėl teatro ir tik trumpam, kol vyko Maskvos olimpiada. O ir tuomet vi- są „grietinėlę“ į priemiestius iš- kraustė be reikalo – juk CIA boikotavo žaidynes ir neatvyko, tad pasirodyti ir pasipuikuoti pavyzdin- gai „sveika“ tarybine visuomene ne- beliko prieš ką.

Michailas Zoščenka ir „Keistuo- lių teatras“ užčiuopė kone utopinę idėją – menas gyds visuomenę nuo alkoholizmo ir kitų negandų. Nebe visuomenė paveiks ir pajungs meną savo agitaciniams tikslams, kaip kad byloja istorinai šaltiniai. Kaipgi, pa- sak Režisieriaus (aktorius Dalius Skamarakas), alkoholiu persiunkęs teatras gyds nuo alkoholizmo? Išpil, kai „piliečiams“ bus labai sunku?

Scena – lyg tribūna skambiam tarybinę

Visada arti centro

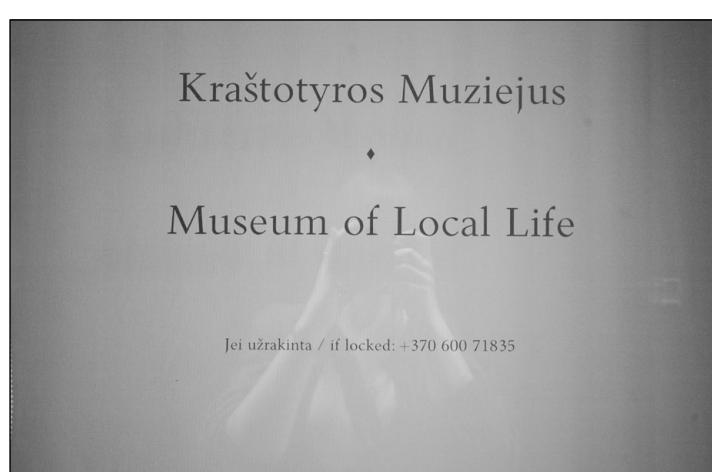
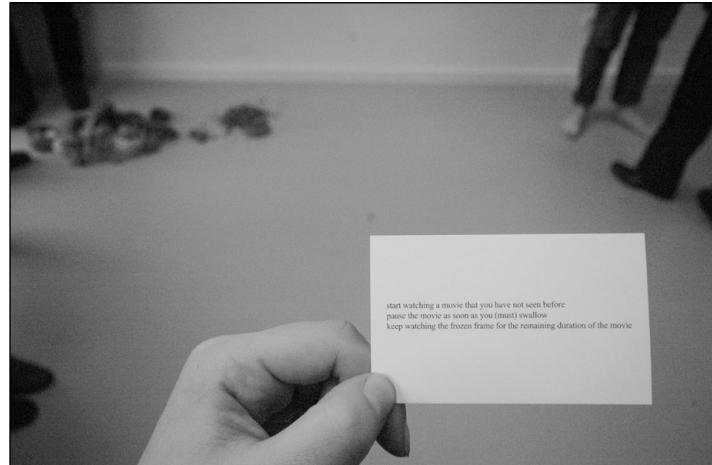
Minint Nidos meno kolonijos metų suaktį

Jau metus laiko tarp dviejų vandenų įsitaisiusi Vilniaus dailės akademijos nuosavybė, renouuota ir moderni, džiugina studentus, laisvus menininkus bei rezidentus iš užsienio galimybę kurti ir ilsėtis, ilsėtis ir kurti. Kovo 23–24 dienomis Nidos menininkų kolonijoje įvyko pirmojo jos gimtadienio paminėjimas.

Jolanta Marcišauskytė-Jurašienė: Kolonija, regis, atsirado pačiu laiku, kai kūrybinių rezidencijų poreikis pagaliau atėjo į Lietuvą, kai įvairose aplieistose erdvėse pradėjo steigitis nepriklasomas menininkų kolonijos, sambūriai, kai plačiai skambėti ēmė kūrybinių industrijų savoka, o kur dar kalbos apie meno decentralizaciją. Nidos menininkų kolonija iki galo nepatenkina nė vieno iš šių poreikių, bet yra tai vieta, kur trumpam laikui visi šie dalykai, pindamiesi tarpusavyje, gali sėkmungai būti. Ir, atrodo, sėkmungai, nes nepaisant tų 400 km iki sostinės, apie koloniją ir jos įvykius nuolatos girdėjome ištisus metus. Jei pamégintum įsivaizduoti Lietuvos kultūrinių-kūrybinių veiksmų žemėlapį, kaip jame atrodytų Nidos meno kolonija?

Danutė Gambickaitė: Šioje meno kolonijoje (kaip ir kitose rezidencijose) siekiama suteikti palankias sąlygas ir erdvę, kurioje menininkas galėtų užsiimti savistaba, savirefleksija. Nidoje šios sąlygas diktuoja ir pati geografinė, geopolitinė etc. padėtis. Praeji metai leidžia ne tik įsivaizduoti, bet ir padaryti šiokias tokias išvadas, remiantis jau įvykusiai įvykiais, ryškėjančiais pliusais ir minusais. Pavyzdžiu, iš pat pradžių maniau, kad „vietos diktatūros“ (turėti omenyje tai, kad labai stipri Neringos apylinkių geoenergija neišvengiamai paveikia rezidentų kūrinius) yra minusas, bet Nida dėl to ir pasirenkama, todėl nevertėtų prie to užstrigtį. Lieka klausimas, kaip tam diktatuoti paklusti, kaip jame judėti, kokią veiksmų, kombinacijų seką suregztį.

J. M.-J.: Taip, per keletą apsilankymų reziduojančių menininkų peržiurose tikrai išryškėjo „vietos diktatūros“ veiksny. Visi tie šapelai, kankoržiai, smėlis, vabaliukai, grybukai, kerpės, gamtiskos aplinkos stebėjimas ir žavėjimasis iš tiesų okupuoja Nidoje kuriančių menininkų sąmonę. Bet kolonija nėra vien tik rezidencijų vieta, todėl jei bandyčiau atsakyti į savo pačios klausimą apie Nidos meno kolonijos vietą kultūriniam žemėlapyje, ją įvardinčiai ir kaip Vilniaus tėsinė Neringoje. Toks likimas jai ir buvo pranašautas, jis visiškai natūralus, nes pati kolonija priklauso Vilniaus dailės akademijai, joje praktiką atlieka studentai, atostogauja dėstytojai ir t.t. Vis dėlto, kiek pamenu, iš pradžių tikėtasi, jog parvyks užmegzti šiokius tokius santy-

Saulius Leonavičius (Lietuva)

kius su Klaipėdos gyvenimu ir institucijomis. Kaip matėme gimtadienio vakarėlio „nominacijų“ dalyje, už kolonijos „ignorą“ kai kas iš Klaipėdos institucijų vadų gavo rūkytą silkę... Tačiau net jei to artimiausią centrų ignoravimo būtų mažiau, vis tiek Nidos meno kolonija tame žemėlapje būtų vilniečių invazijos žymuo.

Na, o dėl „vietos diktatūros“, tai kartais ji pasiteisina, kartais nelabai. Būna, kad visiškų naivybų priadaroma iš to vaikiško susižavėjimo gamta. Pavyzdžiu, rudenį rezidavusi menininkė sumanė rinkti ir kolekcionuoti įvairius sausuolius, kritulius, kurie jai gražūs ir vertingi patys savaime. Būna, kad pavyksta ironiškai ir žaismingai panaudoti

Lena Dobrowolska (Ukraina, Lenkija)

vietinio turistinio, siestos tinguliu ir savitiksliskumu atsiduodančio konstesto turinį, įsiterpiant į kasdienybę meninėmis akcijomis, vietai būdingomis formomis (kad ir Kelly Andres mariose surinktos ir želė tortukais paverstos ciano bakterijos). Tačiau kalbant apie koloniją apskritai, ji stebétina įvairi, dinamiška ir, regis, niekad nemieganti kolonija. Idomu, kaip pristatyta vasariniame numeryme permastomas sezonuškumas, atostogų reiškinys. Malonai nustebau pamačiusi ir sužinojusi apie „keliaujančią rezidencijų programą menininkams, dirbantiems su mokslu ir menu jūroje bei pakrantėje“, regis, tave sužavėjės Kelly Andres kūrinys iš ciano bakterijų taip pat yra šios programos dalis. Man įsiminė „The Memelab“ – Mirae Rosner ir Jasse Scott sukurtą programą „SonicDrift“. „Parsisiusta bei įdiegtą programą veikia atjungties būsenoje (offline). Tai reiškia, kad su GPS tinkleliu ji gali būti naujodama praktiskai bet kokioje vietoje. Irašyti garsai susiejamai su konkretiu GPS tašku, išsaugomi programoje ir atkuriamai, kai tili vartotojas vėl kerta tą pačią tašką.“ Tai toks savotiškas mini atminties protėzas. Įsivaizduoju, kaip kur nors einant mobiliajame telefone pasigirsta kadaise užfiksuoti aplinkos garsai, papasakotos istorijos.

D. G.: Iš tiesų per metus daug nuveikta, tik visa tai susekti nelengva.

Vis dėlto tie 400 km – nemažas atstumas, sukeliantis dar vieną pro-

blemę: kritinės minties, požiūrio iš šalies trūkumą. Atviros studijos su-

teikia galimybę ir didesniams žiūro-

vė būriui stebeti vyksmus kolonijo-

je, bet dažnai žiūrova tampa tik

kolonijos gyventojai. Trūksta ben-

to, kai kuris iš jų yra žmogus.

J. M.-J.: Taip, atrodo, vasarą ten

iš tiesų vyko įdomių dalykų, menas

šiltu laiku labiau linkęs išsiti į poi-

siujančią, plačiakraštėmis skrybė-

lėmis pasipuošusią publiką. Kas ki-

ta šaltuoju sezonom. Pavasarį arba

D. GAMBICKAITĖS NUOTRAUKOS

rudeni, gal dėl tos melancholiškos, drėgnos ir vėjuotos Nidos atmosferos, lankytose peržiurose matyti kūriniai irgi atrodydavo melancholiški, poetiški be jokio astresnio kampo, be humoro. Čia vėl neišvengiamai tekėtų prisiminti „vietos diktatūrą“. Patmenu, po apsilankymo peržiurose rudenį tyliai sau galvojau, kad tikrai vietoj visų tu sukonceptualintų šapelį norčiau pamatyti padorą tapybos darbą. Ir vien dėl to, kad tokio ten neteko matyti (nors žinau, kad jų buvo). Apskritai kalbėti apie rezidentų peržiūras ir darbų kokybę sunku, nes jie niekad nebūna baigtiniai. Arba yra kažko, kas pradėta kurti ne rezidencijoje, taša, arba kažko, kas tik bus sukurta ateityje, užuomazgėlė, eskizo etapas. Kaip ir tos peržiūros, kuriose lankémës dabar.

D. G.: Gimtadienio proga atvirose studijose pristatyta menininkų Mariannos La Rosos (Japonija, JAV), Sauliaus Leonavičiaus (Lietuva), Bjargey Ólafsdóttir (Islandija), Juha Pekka Matias Laakoneno (Suomiya) ir Lenos Dobrowolskos (Ukraina, Lenkija) kūriniuose iš tiesų matyti neužbaigtumas. Bet atviros studijos iš dalies tam ir organizuojamos, kad menininkai galbūt sulauktų kokių nors pastabų, klausimų iš auditorijos, tik vėlgi, kai tos auditorijos trūksta, nevyksta ir idėjų apykaita. Tačiau tas neužbaigtumas suprantamas, juk tai nėra galutinis kūrinio parodymas, o jo norėtusi. Pristatyti kūriniai ir menininkai čia pasirodė gana skirtinių ir nepriminė tų „šapelių rinkę“. Įsiminė Mariannos La Rosos „Kaliforniada“ – keistas Kalifornijos ir Nidos frankensteinas, susiūtas menininkės atminties ir patyrimų. Idomus Saulius Leonavičiaus studijos pavertimas „Kraštotoyros muziejumi“ ir mėginimas perprasti pačios kolonijos diktuojančias sąlygas. Rezidencijos patalpos menininkui primitinė baltą kubą, kur bet kas (rasti daiktai, atverstos knygos etc.) įgauna meno kūrinio aurą. Saulius tarsi „sumuziejina“, „sukraštotoyrina“ kolonija, paversdamas ją Nidos kultūrinio peizažo dalimi. Įsiminė ir Juha Pekka Matias Laakoneno įšeikojimai kaip kone literatūrinis lėtosios kultūros (lėtojo meno) pavydys. Pavyzdžiu, vizitinės kortelės formato lapeliai su tekstu: „pradék žiūréti filmą, kurio dar nesi matęs / sustabdyk filmą, kai tau prieikis nuryti scėles / stebék sustojusį kadrą likusią filmo laiko dalį“.

J. M.-J.: Gimtadienis neapsėjo be simbolinių veiksmų. Lena Dobrowolska prie Thomo Mano namelio pasodino jos šalies pilietybę turinčią puši, o parsigabenusi pas save įkurdins vieną nidiškę. Mariannos La Rosos pastebėjimas, jog gyvenant tame smėlio, vėjų ir dvieju vandenų krašte, kad ir kuriuojo jo dalyje būtum, vis tiek esi netoli centro, galiapti tos sunkiai apibrėžiamos jausenos Nidoje metafora. O kartais gali pradėti atrodyti, kad pats ir esi tas centras.

Savo vietas beieškant

ATKELTA IŠ 1 PSL.

didmiestyje, vienatvė žvilgančiu dangoraižiu aplinkoje.

Paroda prasidėda studijiniais darbais. Po jų seką keliahryptė kūrybos evoliucija, kuriai būdingas konstruktyvus, racionalus, bet ir emocionalus mąstymas, turintis ryšį su pas mus neišplėtota Vytauto Kairiukščio kūrybos kryptimi. Nuo posezaniškos raiškos, metodų judejimo pokonstruktivistinės raiškos kryptimi, regima Bauhauso mokyklos įtaka (tuo metu aktuali Niujorko scenai) ir einama prie abstraktaus ekspressionizmo. Vienas ryškiausių atradimų parodoje – partinis laikotarpis, kurio anksčiau ji nėra rodžiusi ar net apie jį užsiminus. Tai nėra klasikinis popartas, kartais priartėjantis ir prie oparto. Vėliau matome poslinkį į minimalistine raišką, kur abstraktaus tapybos ekspressionizmo linija peraugą į trimačius skulptūrinus objektus. Čia aptinkame išsišakojimą – vienoje linijoje Davido Flavino paveikti šviečiantys objektais, kitoje – ištapti skulptūriniai objektais. O koliažai ir karpiniai lydi visą jos kūrybos laikotarpį Amerikoje ir brandžiam etapą palaipsniui virsta beveik trimačiais.

Menininkė labai domėjos tuo, kas vyksta Niujorko meniniame gyvenime, samoningai ir tikslingai stengesi išsiveržti iš uždaros emigrantų bendruomenės ir įsilieti į bendrą meno sceną. Išgyvenimą užsistikrino dirbdama valstybinės mokyklos dailės mokytoja. Pati rūpinosi savo kūryba ir jos sklaida. Kaip labai taikliai pasakė Lietuvų literatūros ir meno archyvo vedėja Vida Šimėnaitė, menininkė buvo „tikra advokato duktė“. Per visą Lietuvos išeivijos kūrybinio palikimo sugržimo istoriją Urbaitytė yra unikali tuo, kaip viską sutvarkė. Tėtamtatu paliko įgaliotus asmenis, kurie tvarkytų jos kūrybos palikimą, paskirstytų kūrinius tarp trijų muziejų (Lietuvos dailės, M.K. Čiurlionio, Šiaulių „Aušros“) ir Lietuvos literatūros ir meno archyvo. Paliko pinigų kūriniams pargabentį, antkapiai sukurti. Negana to, paliko pinigų ir Lietuvos tautos fondui Amerikoje su įvairiais įgaliojimais, vienas iš kurių buvo paskirti Vilniaus dailės akademijos Skulptūros katedros studentui E. Urbaitis stipendiją.

Žvelgiant į menininkės kūrybos visumą, ji gali pasiroti margoka, bet čia verta atkreipti dėmesį į norą išbandyti viską, kas vyko po Antrojo pasaulinio karo Niujorke. Ši, greta NDG pastovios ekspozicijos vykstanti paroda kvečia sugretinti menines aplinkas, kūrėjų galimybes laisvai reikštis šiapus (Sovietų Lietuvoje) ir anapus (Vakaruse) sie nos, stebėti, kaip anksčiau negalimos jungtys, jau atkurus Lietuvos neprikalauomybę, mezgas iš naujo. Perteiktai meninių ieškojimų iristorinių epochos lūžių patirtis, kaip atvirą dramatišką įtampą, padėjo parodos architekčių Julijos Reklai-

tės ir Ievos Cicėnaitės ekspozicijos sandara bei dizainerės Linos Bastienės grafinis apipavidalinimas.

Monika Krikštopaitė: Yra išleista nemažos apimties knyga „Elena Urbaitis. Darbai ant popieriaus“ (Vilnius, 2000). Ar šie darbai dalyvauja parodoje?

E. L.: Stengiausi atrinkti tai, kas žiūrovui padėtų pamatyti perėjimus nuo vienokios raiškos etapo prie kitokios. Piešiniai integruti į bendrą pasakojimą. Pažymétina, kad ši knyga buvo išleista menininkės iniciatyva, už jos pačios pinigus. Antroji knyga „Nubaustieji“ (VDA, 2007) pasirodė jau po jos mirties ir buvo skirta pasakoti apie tévo, šeimos likimus. Čia nemažai atskleidžia ir autorės biografijos. Pirmasis katalogas skirtas ŠMC personalinei parodai, kur pirmą kartą Lietuvos buvo parodyti švytinčios skulptūriniai objektai (1997 m.), taip pat išleistas menininkės prižiūrint ir jai pajėgiai subsidijuojant. Kitai tariant, ji buvo labai ambicinga ir nuosekliai užsiėmė savo kūrybos likimu.

M. K.: Menininkės vieta Lietuvuje tarsi aiški (ryški išeivijos atstovė), o kaip klostėsi jos karjera Amerikoje?

E. L.: Ji atkakliai darė viską, kad ištvirtintų. Bendravo su galerijomis, kurios turėjo gerą vardą. Pavyzdžiu, su viena pirmųjų Niujorko kooperatyvių galerijų „Phoenix“, veikiančią ir šiandien, kuriai, kaip ir kiti kooperatyvo menininkai, už paslaug-

Elena Urbaitė-Urbaitis. Abū be pavadinimo. Apie 1975 m.

LIETUVOS DAILĖS MUZIEJAUS NUOSAVYBĖ
T. KAPOČIAUS NUOTRAUKOS

vingti žodžio „išeivija“. Toks apibūdinimas nebėturi tokios pat vertės ir prasmės, kokia buvo sovietinėje Lietuvos ir Nepriklausomybės pradžioje. Juk Žilvino Kempino, pristatant ji Venecijos bienalėje, niekas išeiviu nebevadina. Būtų tiksliau sakyti, kad Urbaitytės kartos žmonės dėl politinių aplinkybių pasitraukė iš šalies.

Besižvalgydama po parodą sutikau Rūtą Žemaitytę, ji tvarkė į Lietuvą parsūstus menininkės archyvus.

projektų sąrašas, vėliau kiekvieno ju aprašymas. Taip sudaromos bylos. Šioje byloje buvo labai daug įvairiausio pobūdžio nuotraukų ir jų kopijų. Idomiausia buvo rasti koliažai, labai jaudinantys man pasirodė laiškai. Daug sukaupta medžiagos apie jos šeimos, gimинės istoriją. Liko įspūdis, kad ji labai dalykiška moteris. Nemažai susirašinėjimo su galerijomis, su Jonynu, pussesere, broliu.

Jūs net neįsivaizduojate, kiek daug aptikta kūrinių kopijų. Taip norėta ne tik išsaugoti viską, ką tik įmanoma, bet tai, matyt, buvo nau dojama ir kaip dalomoji medžiaga galerijoms. O dar visa galybė nuotraukų. Ji fotografavo viską, vien jos namo nuotraukų įvairiaus metu laikais ir skirtingu paros metu yra nessuskaičiuojama galybė. Iš archyvo akivaizdu, kad labai mėgo fotografuoti save...

M. K.: Kad menininkė save nuolat fotografavo, matyt ir ekspozicijoje.

E. L.: Pirmajį fotoaparątą būsima menininkė gavo dovaną iš tévo, mokydamasi pirmoje gimnazijos klasėje. Tai buvo dumplinės konstrukcijos „Kodak“. Nuo to laiko su fotoaparatu ji nesiskyrė, fotografuodavo savo darbus, mėgo spustelti aparato mygtuką atsistojusi greta jų pati. Tai rodo menininkės prioritetus. I kūrybą ji žiūrėjo labai rimtais. Aiskus savęs, kaip menininkės, suvokimas išryškėja ir iš to, kad traukdamasi iš Lietuvos, blaškoma po pokario Europą, keldamas per Atlantą į gabenos savo mokyklinius ir studijinius darbus, rodomas pirmoje parodos dalyje. O nuolatinis save fotografavimas, man regis, sietinas su egzistinės vienatvės išgyvenimais. Juk jos kartos, 1944-ųjų, dvidešimtmečiams emigracija reiškė visišką artimiją, namų, tėvynės pradimą.

M. K.: Kai nebéra artimijų žvilginių, savęs vaizdo iš šalies pakaitalu galiau tapti nuotrauka. Tai lyg savivokos forma. Ir kaip menininkės taip pat

ky, nutariau eksponuoti jas ciklų blokais greta įamžintų kūrinių. Vėliau atradau, kad ji pati taip darė. Parodoje rodomi keli autorinių fotoreportažų blokai, jos pačios sugrupuoti originaliuose XX a. 6-ojo dešimtmečio rėmeliuose. Daug kur panašu, kad ji fotografavo save, pritaissiusi fotoparątą ant stovo. Nuotraukos aiškiai surežisuotos. Idomus ciklas, kur ji pozuoja dėvėdama nugaros įtarą (patirtos avarijos pasekmė). Atrodo beveik kaip Rebeka Horn, o dar įtararo konstrukcija akivaizdžiai dera su kūrinių formomis.

M. K.: Lieka įspūdis, kad visas jos gyvenimas buvo paskirtas menui ir tik menui.

E. L.: Urbaitytė buvo racionali ir nuosekliai, tą lėmė jos gyvenimo realybė – daug kartų reikėjo išgyventi tiesioginė šio žodžio prasme. Tai ypač sunku, kai žmogus svetur gyvena vienas. Galbūt tuokart kūryba suteikia saugesnę priebehą.

M. K.: Is to, kaip menininkė pasirūpino savo palikimu, kilo įspūdis, kad jai nebogai sekësi. Gal jos karjeroje vis dėlto buvo kokių nors sėkmų epizodų?

E. L.: Ji gyveno viena, mokėjo tauptyti, teko girdėti, kad savo santupas buvo sėkmingesni investavusi. O dėl karjeros sėkmingsumo – nesimiciā apibendrinimui, nes mes gerai nežinome konteksto. Ji yra dalyvavusi gana solidžiose parodose, pavyzdžiu, „Moterų menininkų darbai ant popieriaus“ Brulinko meno muziejuje, Niujorke (1975), Amerikos dailininkų parodoje Paržiuje (1975–1976), dalyvavo meno istoriko Roberto Atkinsono kurtoje parodoje „Past/Post/Future“, surengtoje menininkų įkurtoje galerijoje „Pleiades“, Niujorke (1984).

Tačiau įvertinti jos kūrybinio palikimo vertę adekvacių galėtų tik to laikotarpio Niujorko meno scenos ekspertas.

Mano santykis su menininkė ir šia paroda yra labiau asmeniškas.

NUKELTA | 7 PSL.

Elena Urbaitė-Urbaitis. Be pavadinimo. LIETUVOS DAILĖS MUZIEJAUS NUOSAVYBĖ

Jos pasiteiravau, ką reiškia tvarkytis archyvus.

Rūta Žemaitytė: Su Urbaitytės archyvais dirbau maždaug dvejus metus. Iš ten koliažai, dalis parodoje eksponuojamų nuotraukų. Iš Amerikos buvo atsiųstos nesutvarkytų dokumentų dėžės. Jose galiau rasti bet ką: nuo batų iki kūrinių originalų. Yra speciali klasifikacijos sistema. Atskirai kaupiami kūrybos, biografiniai dokumentai, laiškai ir taip toliau. Pirmiausiai padaromas ob-

Kitoks Lietuvos veidas

Dainiaus Liškevičiaus paroda „Be pykčio“ galerijoje „101“ Kaune

Monika Jarulytė

Paroda sukėlė prieštaringų vertinimų ir įtarinėjimų peržengus ribas, ypač videoperformansas „Kliakas“. „Be pykčio“ ekspozicija skirta būtent Kaunui, o jos pavadinimas primena šio miesto intelektualų ir universiteto dėstytojų kurta ir gana greitai išpopuliarėjusių pokalbių laidą. Liškevičius sąmoningai pasirenka šios laidos kontekstą kaip parodos pamata, bet į tautos aktualijas pasiūlo pažvelgti lyg aukštyn kojomis, provokuodamas kritišką požiūrį ir dažnai ne itin malonią reakciją.

Menininkas teigia, kad ši paroda turėtų būti suvokta minėtos laidos „dialogo su kitu“ kontekste, laidos, kuri įtvirtina, estetiškai ir intelektualiai, itin vienpusiškai temų aptarimo ir suvokimo formatą. Pagrindinis performanso „Kliakas“ veikėjas – juodu kostiumu apsilankęs menininkas. Surūkės cigarečę, žiebtuvėlio liepsna ištirpdo šokoloado plytelę, gauta mase išsitepa veidą, o vėliau nusivalo į veiksmo fone ant sienos kabėjusių Lietuvos vėliavą. Nusivalius veidą vietoj menininko pasirodo kitas žmogus ir tai, Liškevičius teigimu, yra jo paties dublerio suvaidinimas. Pasirodo tas *kitas*, kurio anksčiau nematėme ir kurio buvimas atsišvérē tik atlikus teatrališką persikūnijimo akta. Performansas atliktas dar 2001 m., tačiau būtent šios parodos proga buvo šmaikščiai iš „Restart“ pervaatinės rusiško animacinio filmuko veikėjo „Kliakso“ vardu ir, menininko požiūriu, tapo visos ekspozicijos centrinė ašimi. Performansas, eksponuojamas tarp keistų *ready made* tipo „daikčiukų“ kolekcijos, pirmiausia pritraukia dėmesį dėl gana šiurkštaus valstybinės vėliavos panaudojimo. Netradiciškai panaudodamas trispalvę ir minėtą dublerio, vaidybos idėją, kūrėjas nesiekia pasityčioti iš nacionalinio simbolio, o skatina pasvarstyti apie valstybinės institucijų vidinių teatrališkumą, tirti tikrovės ir fikcijos ribas. Paroda rodoma institucijose (universiteto galerija), kuri dažnai iprasmina nekintančius pasyvaus studento ir ak-

Dainius Liškevičius. Parodos „Be pykčio“ fragmentas S. GRACHAUSKAITĖS NUOTR.

tyvaus dėstytojo vaidmenis. Klausimų kėlimas dėl tokų vaidmenų pavidalinimo mažiausiai skatinamas, o savo vaidmens nenorintis ar nesugebantis atlikti asmuo dažniausiai tampa *kitu*, neatitinkančiu akademiniu – lyg visada „be pykčio“ – diapromo formato.

Liškevičiaus paroda kupina politinių, tautinių ir istorinių nuorodų, kurios primena laidos „Be pykčio“ plėtojamas temas, bet jų pateikimas – kičio, seksualinių nuorodų, grubių teplionių ir senų žurnalų citatų mišinys – surukia erzinančio, nemalonaujančio dialogo požiūtį. Autorius R. Vilkaitis iš pradžių tik šaiypdamasis televizijos laidai sukūrė politiko paveikslą, vėliau vaidyba panaudojama šio politiko verslo reklamai,

tomi simboliai ganėtinai nežymūs ir beveik nepastebimi, taip lyg paryškinant, kad tai kelių eksponatų šešelinė pusė. Vienas iš tokų darbų – Kėdainių konservų fabriko raugintų agurkų stiklainis, kurio etiketėje puikuojasi aktoriaus ir politiko Remigijaus Vilkaičio atvaizdas. Apraše nenutylima jdomi faktų, kad aktorius vaizduoja Seimo narį Viktorą Uspaskichą, bet vėliau pats tampa net aukštesnio rango politiku – LR kultūros ministru. Nuo tada agurkų stiklainiai su jo atvaizdu iš prekybos išsimami. Šis eksponatas taip pat iedomus dėl Liškevičiaus jau paleistas dublerio temos. Aktorius R. Vilkaitis iš pradžių tik šaiypdamasis televizijos laidai sukūrė politiko paveikslą, vėliau vaidyba panaudojama šio politiko verslo reklamai,

o galiausiai pats Vilkaitis tampa politiku, taigi pats virsta jau suvaidintu personažu. Toks tikrovės ir fantastijos ribas trinantis politinis kuriozas tikrai kelia šypseną, be to, prie eksponato prikabintas veidrodėlis su pornografine atributika pasakina dar labiau provokuojančią interpretaciją. Tačiau argi ne panashiai išyko ir su minėtos laidos „Be pykčio“ vedėjų Leonidu Donskiu, kuris filosofiškai, akademiskai tyrinėdamas politines realijas pats vėliau tapo Europos Parlamento nariu. Vis dėlto kalbėdamas apie gana teatrališkus Lietuvos politinio mentalitetą vingius Dainius Liškevičius nebūtinai siūlo juos pasiepti, bet atskleidžia, kaip politinės realijos daro įtaką menui ir kultūrai. Vien tai, kad šie procesai tampa parodos eksponatais, verčia teigti, kad meno sukurimui nicko prikurti neberekia, užtenka tik sujungti jau esamas, sauvame teatrališkas citatas iš žiniasklaidos.

Parodoje atskleisti politiniai ir istoriniai Lietuvos paradoksai ir savita institucinė kritika pasiekia pirką mažyčiamę SSRS pašto ženklo eksponate. Menininkas pateikia neįtikėtiną 1985 m. istoriją, kaip kaujetis Bronius Maigys atvyko į Maskvos Ermitažo muziejų ir peiliu išraižė bei sieros rūgštimi apipylė originalų, brangiausią Rembrandto kūrinių „Danaja“. Spaudoje rašoma, kad lietuwaitis buvo palaiytas tiesiog išprotėjusiui, tačiau yra ir kitas požiūris, teigiantis, kad ši veiksmų jis atliko sąmoningai, kaip taktinį vandalizmą prieš Rusijos valdžią. Agresijos aktas išyko garbiausiam Sankt Peterburgo muziejuje, kuris anksčiau buvo carų žiemos rezidencija. Kaip žinia, tai Rusijos imperijos politinės galios simbolis, tik laikui bėgant, kaip ir Paryžiaus Versalis ar Luvras, jis virto kultūrinės galios simboliumi, įtvirtinančiu pasaulinių pripažinimą. Šią neįtikėtiną lietuvių Bronius Maigio istoriją galima interpretuoti iš kaip anarchistišką išpuoli prieš valstybinę meno instituciją ir tradicinį, akademinių požiūrių į kultūrą, kuris įtvirtina simbolinę, šlovinamą

ir nekintančią šių sistemų galią. Tai gali būti ir dar vienas menininko kvietimas kritiškiau pažvelgti į estetiškų ir filosofiškai pagrįstų savokų, požiūrių konstravimą, kuriuo užsiima tokios laidos kaip „Be pykčio“ bei kultūrinio ir akademinio pasaulio elitas. Juk sarkastiškai šypsenai, destrukcijai, šiurkščiams, anarchistiškiems komentarams iš politinių klaidų tikrai neatsiranda vėtos minėtose informacijos kūrimo ir dalinimosi erdvėse.

Pateikdamas gančtinai įvairius eksponatus, menininkas išryškina savajį požiūrį ir įžvalgą, nesiekdamas sukurti objektyvios tiesos iliuzijos ir neginčijamos meno vertės. Parodoje žvelgiant į tryliką eksponatų, tokį kaip menininkui gražiausio Kauno namo fotografija, delfinų nutapytą trispalvės motyvą, kurią kūrėjas išsigijo už 100 litų, 9-ojo dešimtmecio garsaus Kauno boksininko fotografiją, primenančią, kad gana nesenai Kauną buvo apėmusi ne krepšinio, o bokso manija, ar įremintą „Lietuvos ryto“ puslapį, grafiškai ir akivaizdžiai iliustruojantį, kaip Lietuvos politika ir verslas yra apraizgyta įtariniais ryšiais, pasižunti lyg labai ryškiai pamatyti *kitokį* Kauno ir Lietuvos veidą. Toki, apie kurį net nekalba kultūros elitas, o žiniasklaidos priešmonės sugeba paversti tik eilinė, sensacina preke. Liškevičius būtent tam pasipriešina drąsiu, bet sąmoningai atviru asmeninio požiūrio pateikimu.

Panaudodamas savos patirties pavyzdžius, menininkas lyg vaivorykštės gamą atskleidžia itin įdomią Lietuvos tautos interpretaciją. I Liškevičiaus pateiktą miesto bei valstybės istoriją, perkrautą bulvarinių skandalų ir pigių niekučių, pažvelgi lyg į dublerį, kažkokį neatitinkamą, marginalią ar klaidą, bet galiausiai suvoki, kad būtent taip idėja apie nekintantį, kadaise egzistavusį ar egzistuojančių tobulos tautos įvaizdių dekonstruojama, pakeičiant subjektyviu, interpretacijai pasiduanciu menininko išgyvenimui.

Paroda veikė iki kovo 23 d.

ATKELTA IŠ 6 PSL.

Mane labiausiai domino priversto emigruoti menininko situacija laisvame pasaulyje, kuo ji skyrėsi nuo šiapus sienos pasilikusiųjų. Urbaitytė man įdomi ir kaip valinga menininkė, sukūrusi itaišgū darbų, praplečiančių mūsų vienos meno istorijos kontekstą. Tačiau šios parodos pasakojimas yra labiau apie pokyčių laiką ir buvimo be vienos dramą. „Aš [...] suaugau su Niujorku ir negaliu išsivaizduoti, kad jis man reikėtų palikti. Tačiau, mes, pabėgėliai iš Lietuvos, negimėme Ameriką, ir bent aš nesijuaučiu šimtaprocentinę amerikonę. Tačiau kai atvažiuoju į Lietuvą, matai, kad ir jai nebeprisklausai.“ (Elena Urbai-

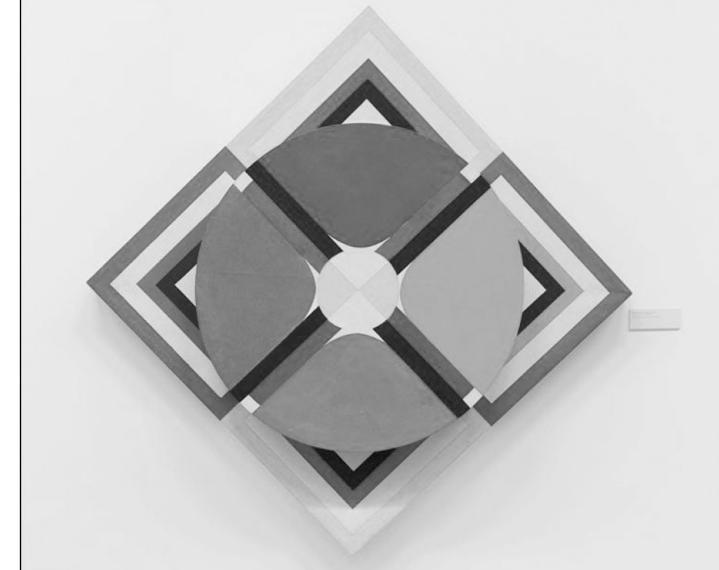
tis atsako į dailėtyrininkės Ingridos Korsakaitės klausimus, *Literatūra ir menas*, 1995 m. liepos 22 d.) – ši ciatai tai taikliai perteikia. Norėjau leisti patiemis kūriniams bei menininkės biografijos faktams ir dramatiškų laiko lūžių liudininkams kurti pasakojimą.

M.K.: Gavusi didelę dozę naujos informacijos išgalvojau metaforą, kuri šiek tiek paaiškina išpūdį, kad Elena Urbaitytė man išliko gana mišlinga: kepat duoną namuose, kaskart į naujai užmaisyta masę įdejdamas puslitris raugo iš ankstesniuosios. O tai reiškia, kad naujame kepile yra visa aibė ankstesnių duonų. Jei kažkuriuje išdėja rozmario, net po kelių naujų kepimų gali jo atrasti. Jei meno lauką suvoksime pana-

šiai, tai mes esame praleidę keliis Urbaitytės meno „kepimus“, todėl galime tik intuityviai spėlioti, ko ten buvo primaišyta. Stebint kūrinius išryškėja, kad menininkė, tobulindama savo kūrybos „skonių“, įtaigiausiai atsivėrē brandžiamė laikotarpyje. Mane asmeniškai labiausiai žavijos erdvės pojūtis, kad ir kokią raiškos priemonę ji pasirinktu. Konstruktivi, trimatičių mąstymena verčia galvoti apie ją kaip apie vizionierę architektę. Tik toji erdvės „architektūra“ abstrakti. O veržimasis kurti naujaj, savą erdvę išsietintam žmogui kartais gali būti gyvybiškai svarbus.

Paroda veikia iki gegužės 20 d.

PARENGĖ MONIKA KRIKŠTOPAITYTĖ

Elena Urbaitytė-Urbaitis.
Be pavadinimo. 1963 m.

LIETUVOS DAILĖS MUZIEJAUS NUOSAVYBĖ
T. KAPOČIAUS NUOTR.

Naujos Europos drąsa

Apie konkursinę „Kino pavasario“ programą „Nauja Europa – nauji vardai“

Gediminas Kukta

Prieš savaitę pasibaigusiam 17-ajame Vilniaus tarptautiniame kino festivalyje „Kino pavasaris“ trečius metus iš eilės buvo surengta konkursinė filmų programa „Nauja Europa – nauji vardai“. Jos konceptacija nepasikeitė – rodyti debiutinius arba antruosius Rytų, Vidurio Europos ir Balkanų šalių režisierius vaidybinius darbus. Šiemet pristačia 11 filmų. Tarp jų, beveik tradiciškai, nė vieno lietuviško.

Tarptautinis žiuri geriausiu filmu išrinko lenkų režisierius Grego Zglioškio dramą „Drąsa“. Toks sprendimas nebuvu netiketas. Žiūrint konkurso filmus, favoritai pradėjo aiškėti gana greitai. Stipria dramaturgija, problemų aktualumu, kino kalbos ieškojimais, aktorių meistryste išskyrė vos keli kūrinių – minėta lenkų juosta, jaunos serbų režisierės Majos Miloš provokuojanti drama apie paaužlius „Klipas“, bulgaro Konstantino Bojanovo kelio filmas „Ave“ ir, mano manymu, įdomus, bet žiuri neįvertintas antrasis taip pat bulgaro Kameno Kalevo filmas „Sala“. Konkursinės programos žiuri (priz už režisierius profesionalumą) ir tarptautinė nepriklausomų kino teatrų bei festivalių asociacija (CICAE) išskyrė rumuno Adriano Sitaru „Gerus ketinimus“. Kadangi aprėpti visus programos filmus užimtų nemažai vekos, sustosiu tik prie man įsiminusių šių metų konkursu darbų.

Programa ir temų, ir raiškos prasme buvo ištisė įvairi, bet apibendrinant įmanoma išskirti kelis bendrus vardiklius. Pirma, pradedantieji režisieriai giliškai į jaunu žmonių pasaulėžūrą ir pasaulėjauta, jų kasdienybę. Paugliai it jautrūs lakmuso popierėliai intensyviausiai reaguoja į šiandieninę aplinką, o jų problemos tampa visos visuomenės atspindžiu. Antra, filmuose vienokiui ar kitokiu pavidalu iškyla virtualios realybės (medijų) – televizijos šou, interneto ar mobiliųjų telefonų – tema. Virtualumas tampa antraja tikrove, paraleliu pasauliui, kur išsitrina bet kokie vertybinių, moraliniai orientyrai arba, atvirkščiai, jis virsta netikėtu tiesos įrankiu. Taip atsitinka Zglioškio „Drąsoje“.

Du broliai Alfredas (Robert Więcławicz) ir Jėzis (Łukasz Simlat) vadovauja bendram verslui. Tačiau dėl skirtinės darbo vizijų ir tikslų tarp jūdvių neretai išspieškia konfliktais. Nepanašus ir jų charakteriai: Jėzis – ramesnis, atsargenis, o Alfredas – karštakošis, demonstruojantis savo valdžią ir drąsa (tai rodo kad ir ižanginius epizodas, kai azarto pagautas Alfredas automobiliu suspėja peršokti geležinkelio pervažą per plauką nuo artėjančio traukinio). Tačiau vieną dieną vyro drąsa subliūkšta, kai jau traukinyje su broliu pamato prie keleivių priekabiaujančius chuliganus. Jėzis stoją mergi-

nos ginti, Alfredas laikosi atokiai. Kai gauja užpuola Ježi ir pradeda mušti, o vėliau išmeta jį iš lekiančio traukinio, Alfredas suakmenėjęs stebi ir nieko nedaro. Sunkiai sužeistas jaunelis patenka į ligoninę, prasidesta vyrėsijo vidinė kaltės ir atsakomybės, jo vertybų perkainojimo istorija. Slėpdamas nuo šeimos tikrasią nusikaltimo aplinkybes, Alfredas bando pats išspręsti situaciją – surasti nusikaltėlius. Tačiau pavē-

mas. Tačiau Zglioškis individualią tragediją išaugina iki universalų apmąstymų apie moralę. Filmo dramaturgija maksimaliai „suveržta“ – nė vienos nereikalingos scenos, gesto, dialogo, – bet režisierius žvilgsnis išlieka stebėtinai atviras, nemoralizuojantis. Apskritai daugelis epizodų nepasiduoda vienintelėi interpretacijai. Vienas tokius yra beveik finalinis kadras – į nubudusį brolį žiūrinčios mirusio Ježio akys.

mokose, sunkiai sergančių tėvų, senelius, besimasturbuojančią save, pusnuoges drauges, seksą su draugu. Telefonas nuolat išterpia tarp veikėjų, tampa iškreipta bendravimo priemonė. Užfiksotas vaizdas veikėjams virsta tikresniu, patikimesniu už realybę. Vaizdų mišriai nė viename telefone – tai aštri šiuolaikinio pasaulio, kuriame esame be jokios atrankos bombarduojujami vaizdų srauto, metafora. Virtuali tikrovė pasiglemžia veikėjus. Išsitrina bet kokios leistinumo / neleistinumo ribos.

Atrodytų, Miloš pernelyg utruoja ir hiperbolizuoją realybę, bet tai neišvirsta savitksliu šokiravimui. Herojų ir žiūrovus įsukdama į persversyvi veiksmų ratą, Miloš sukuria savotiškai troškią, be jokios išeities erdvę, atskleidžiančią dabartines jaunimo (bet ne tik) būsenas. Dar svarbiau – režisierė neteisia. Nors, tikiu, daugelii žiūrovų galėjo taip pasirodyti. Atviros scenos nėra tik „šokiravimas dėl šokiravimo“, ne užgožiaja potekstės. Už jų slypi tik punktyriškai atskleidžiamā tikroji Jasnos drama: meilės stoka šeimojė, liūdesys, baimė dėl merdėjančio tėvo, vienišumo jausmas.

Jasna suvaidinusi Isidora Simionovič kartu su Anjela Nedyalkova („Ave“) ir Ada Condeescu („Lovelasas“) „Kino pavasaryje“ apdovanojata kaip geriausia aktorė. Prisitaikėlio šiuolaikinio kino fone drąsus ir bekomplimasis jaunos režisierės „Klipas“ ištisė žadina optimistines mintis apie „naujos“ Europos kino ateitį.

I savo tapatybės paieškas ležiasi ir Kameno Kalevo filmo „Sala“ herojus Danelas. Antrajame pilnametražiajame bulgaro darbe įdomausiai stebeti netikėtus pasakojimo ekskursus. Pirma filmo pusė – romantiška dviejų įsimylėlių, atvykusiu atostogauti į atokią Juodosios jūros salą, istorija. Tačiau pamėgiu siužetas prisipildo mišliu, paslapčiu ir įtampos. Gržimasis į vaidykštės teritoriją Danelui sukelia klausimų apie praciit, į kuriuos jis neranda atsakymo. Prasideda kelionė į save. Dar vėliau pasakojimas keičia ritmą – Danelas pasineria į vizijas apie salą. O viskas baigiasi netikėta fantasmagorija, kuri galutinai išmuša žiūrovą iš patogios pozicijos (po seanso teko girdėti ne vieną apgailestaujančią žiūrovą: „Iki pusės filmo viskas buvo normaliai...“): supratęs skirtingus savo veidus, grždamas į salos Danelas apsimeta protiskai neigaliu ir nusprendžia dalyvauti vietiniame tiesiogiai transliuojamame realybės šou „Big Brother“.

Žaisdamas veikėjo „kaukėmis“, Kalevas kalba apie kiekvienam mūsų glūdinčias skirtinges tapatybes. Nėra vieno fiksuočio „aš“, teigiamo filmas. Vis dėlto įdomiausia, kad kinta pasakojimo nuotaika, ritmas, vaizdo pobūdis. Iš kerinčio grožio salos žiūrovas svedžiamas į televizinę „tikrovę“ su visu jos kiču ir kvailiye. Tai nuteikia ištisės-

giai, it koks svetimkūnės. Kalevas taip manipuliuoja žiūrovą, sužaidžia jo lūkesčiais: tai, ką stebime televizijoje (realybės šou) ir priimaime kaip jos dalį, kino ekrane virsta tikrūs cirkus. Režisierius „apnuogina“ televizijos galia konstruoti įvairias žmogaus tapatybes, jomis disponuoti arba, atvirkščiai, absolūciai nuasmensinti, bukinti žmogų, paversti jį įrankiu reitingų varžybose.

Konkurse buvo du kelio filmai – slovėno Nejco Gazvodos „Išvyka“ ir bulgaro Konstantino Bojanovo „Ave“. Žanro požiūriu panašūs, profesionalumo lygiu skirtinti, jie galiapti tinkamais blogo ir gero kelio filmo pavyzdžiais. „Išvyka“ griežtai laikosi beveik visų žanro taisyklų (kelionė, nuotykiai, herojų vidinė transformacija, gržimas pasikeitus), todėl galiusiai save „uzskliaudžia“ stereotipų rėmuose. Tai tipiškas kelio filmas. Todėl jis atrodo nuobodus, primena tik šabloną. Ką jau kalbėti apie vaidybos ir siužeto duobes, neretai užkašomas tegu paveikia, tačiau negelbstinčia muzika.

Savo ruožtu „Ave“ – keliaujančių Kameno ir Avės susipažinimo ir draugystės istorija – pakyla iki universalų dalyku ir aprépia kur kas daugiau. Ne tik dviejų žmonių bendrystės jausmą. Nežinia kur vykstančios jaunos merginos ir į gyvenimą savižudybe baigusio draugo laidotuvės vėluojančio vai-kino portretai atskleidžia šiuolaičinių „žmonių be vienos“ patirti ir būseną.

Neprisitaikantis priegyvenamos realybės, neturintys tikslų, nuobodžiaujantys, sutrikę ir nusivyle jaučianti žmonės – tai ne tik posovietinės realybės faktas, kaip gali atrodyti iš pirmo žvilgsnio žiūrint konkurso filmus. Tai visiems bendros šiuolaikinių žmonių nuotaikos. Stabdydama pakeliavingas mašinas Avė nuolat meluoja, išgalvoja vis naujas savo gyvenimo istorijas. Tai, kas iš pradžių atrodo kaip piktas ir pavojingas pokštas, vėliau – ne tik Avei, bet ir Kamenui – tampa vienintele gelbėjimosi priemone nuo pesimistinės ir vangios egzistencijos.

Bojanovo vaidybinis debiutas įrodė, kad minimaliomis priemonėmis įmanoma kalbėti apie svarbius ir amžinius dalykus. To pasigedau kituose konkursinės programos filmuose: mano manymu, išsišėmuisios, tik iš inercijos besilaikančios ruminės Naujosios bangos pavyzdžiuose („Lovelasas“, „Geri ketinimai“), iš piršto laužtoje, dirbtinai šokiruojančioje juoste „Stebimas pasaulis“, vidutiniškoje, realybės ir baladės plotmes neoriginaliai derinančioje dramoje „Šok iki nukritimo“, i besaik formalizmą nuklydujusio estiškoje Fiodoro Dostojevskio romano „Idiotas“ ekranizacijoje, sentimentaliame, epiniame, pilname nacionalinio patoso filme „Svajonės apie Montevidėjų“.

„Ave“

„Sala“

na internetinės svetainės administracijai, kad ši vaizdo įrašą ištrintų, atjungia žmonos internetą, Alfredas neįstengia išsisukti nuo vidinio kaltės jausmo. Labiausiai „Drąsoje“ žavę aktoriaus Roberto Więcławicza talentas. Vidinė protagonisto drama perteikiamai ne drastiškais poelgisais, desperacija, o suvaldyta ir taupia vaidyba. Išgyvenimui niuansams perteikti užtenka aktoriaus veido: tame matyt ir baimė, ir pažeminimas, ir gėda, ir susitaikymas.

Į pradžių „Drąsa“ gali pasirodyti apgaulingai paprastas kamerinis fil-

Daug klausimų ir mažai atsakyti, kuo užduoda ir Majos Miloš „Klipas“, konkurse buvęs vienintelis konkurentas lenkų filmui. Režisierė atvirai ir drastiškai rodo šiandieninį serbų jaunimelį, „mobilijų telefonų“ karts, gyvenimą: nuo mokyklos, sudėtingų ir įtemptų santykii su tėvais, vakarėlių, alkoholio ir seksu. Pavadinimas suponuoja ir temą, ir vaizdinę filmo raišką (paradokumentinė maniera, klipo estetika). Keturiolikmetė Jasna mobiliuoju telefonu filmuoja gyvenimo akimirkas. Be jokios atrankos fiksuoja viską – bendramokslius pa-

Gražių kaip paveikslėlis

Krësle prie televizoriaus

Iš šventinės televizijos programos gali daug sužinoti apie tautos ir pačių televizijų ipročius. LTV siūlo bent trumpam pasiusti tikru kataliku – pamaldos iš Romos ir Vilniaus. Velykų apeigos bei papročiai, be abejo, žadina žiūrovų nostalgiją. Tik man tos šventės per LTV jau išsyko – kiekvieną savaitę kuriame nors Lietuvos kampe vyksta šventė ar mugė, o „Panorama“ būtinai viską parodo. Kai per televizorių žiūri beveik tik žinias, gali pasirodyti, kad lietuviai nuolat ką nors švenčia. Ypač daug džiaugsmo jiems kažkodėl sukelia stintos – ką tik sugauatos, iškeptos ar išvortos. Margučiai, matyt, taip pat.

Komercinės televizijos apsimeta, kad šventės joms nerūpi. Tai – tik laisvadienai, kuriuos reikia užkimšti kvalifilms. Prie vašių stalo labiausiai tink tokie ir dar visokie televizijos liaudies žaidimai, kuriuose dalyvauja lietuviškos „žvaigždės“ ir Seimo narai. LNK per šias Velykas siūlo vėl pasiusti pauagliu ir prisiminti „Žiedų valdovą“ – bus rodomas visos trys Peterio Jacksono filmo dalys: „Žiedo broliai“ (7 d. 10 val.), „Dvi tvirtovės“ (8 d. 10 val.), „Karaliaus sugržimas“ (9 d. 10.55). TV3 ir LNK dar siūlo patinų žaidimus – taip aš vadiniu Marko Neveldine'o ir Bryano Taylоро filmus „Žaidėjas“ (LNK, švakar, 6 d. 21.15) ir „Adrenalinus“ (TV3, 8 d. 21.30), kuriuose pagrindinius vaidmenis suvaidino du šiuolaikinio vyriškumo etalonai – Jasonas Statham ir Gerardas Butleris. Neveldine'as ir Tayloras, filmuose esą išreiškiantys epochos dvasią, į kiną atėjo iš re-

klamos. Jų išsivaizdavimas apie kino novatoriškumą kartą net pralinksmino: Tayloras didžiavosi filmavęs debiutinį „Adrenaliną“ su skaitmenine kamera ant pečių ir ant riedučių. Režisieriai yra prisipažinę, kad „filmas – tai videožaidimas, tik natūralaus dydžio“.

„Žaidėjas“ rutulioja madingą temą apie realaus ir virtualaus pasaulių susiliejimą – milijardierius Kenas sukuria ekstremalią pramogą – videožaidimą, kuriame nuteistieji mirties bausme tampa žaisliukais žaidėjų rankose. Jei kuris nors laimi 30 kovų, lieka gyvas. Būtent už gyvybę ir kaunasi Butlerio personažas. „Adrenalinus“ herojus, kurį suvaidino Jasonas Stathamas, yra samdomas žudikas. Jis neįvykdė kontraktą ir pats tapo taikiniu. Ryte jis sužino, kad yra apnuodytas ir liko tik valanda gyventi. Bet jei nuolat judės, adrenalinas neleis nuodams pasiekti širdies. Todėl vyrukas ir bėga Los Andželą gatvėmis. Beje, be ratukinių pačiūžų.

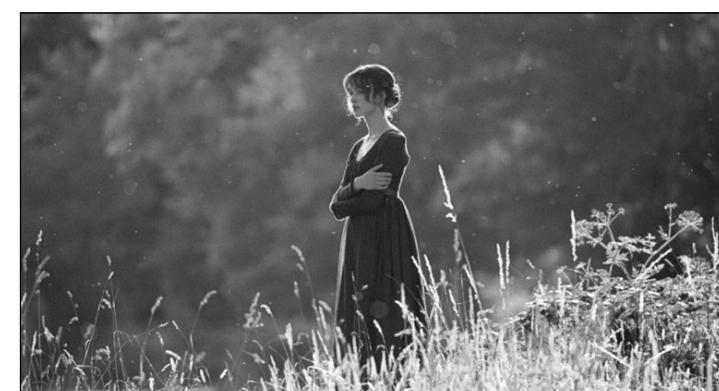
Ispanų režisierių Davido ir Alexo Pastorų 2009 m. kelio filmą „Nešiotojai“ (BTV, 7 d. 23.20) įkvėpė šiuolaikinės pasakos apie mirtinus virusus. Su vienu jų susiduria ir filmo herojai. Jie nori pabėgti į izoliuotą Meksikos pakrantę salą ir ten sulauki pandemijos pabaigos. Bet nuo šių dienų kino didaktikos nepasislėpsi niekur, todėl filmo herojai supranta, kad baisiausia yra ne virusai, o tamsioji žmogaus prigimties dalis. Pasak kūrėjų, atsidūrė beveiltiškoje situacijoje, kad išgyventų, žmonės galiapti tikromis pabaisos. Bet reikia atiduoti duoklę bel-

gū operatoriui Benoit Debie, kuris padarė viską, kad „Nešiotojai“ stebintų hiperralistišku „siaubingu grožiu“.

Peterio Cornwello „Pragaras Konkiktute“ (LNK, šianakt, 6 d. 01.10) primins vieną populiariausių siaubo filmų motyvą – prakeiktą namą. I panašu Konkiktute persikelia Kembely šeima, kuri nori būti arčiau vėžiu sergančios dukters. Jie nežino, kas iš tikrujų amksčiau buvo sename karalienės Viktorijos stiliums name... Juokingiausia, kad filmas pagrįstas tikra Snedekerių šeimos istorija, kuri ir aprašyta keliose knygose, ir atkurta dokumentiniame filme „Medžioklė Konkiktute“.

Kad tai, kas iš pirmo žvilgsnio atrodo tik pramoga, gali būti ir filosofiškas filmas, įrodę Johno Woo 1997 m. „Dviveidis“ (TV3, 7 d. 21.35). Filmo herojai – mirtini priesai polininkas ir nusikaltėlis – susikeičia veidais. Klausimas, kurį kartu su viciai savo dvigubus personažus suvaidinusiais Johnu Travolta ir Nicolasu Cagu formuluoja Woo, šių dienų kine vienas aktualiausiai. Jis apie tikrają žmogaus tapatybę. Nuo ko jis priklauso? Kaip keičiasi, kai žiūrėdamas į veidrodį matai savo priešo atvaizdą? Ar turėdamas sveitimą veidą neišvengiamai tarsi tokiu pat? Filmas prismaigstytas įvairių užuominų į kino klasiką, paties Woo ankstyvuosius filmus ir net į graikų mitus. Juk neatitinkinai nusikaltėlio broliai dvyniai vadinas Kastorū ir Poluksu.

„Dviveidis“ man jau pati gryniausia kino postmodernizmo klasika. Tokia pat klasika kaip Vladimiro

„Puikybė ir prietarai“

prasto skonio (nors Jūs, mieli skaitojai, mane jau seniai perkandote), bet žiūrėdamas į jo generolą nuolat prisimindavau kitą aktoriaus personažą, iš Lietuvos kilusį maniaka Hanibalą Lekterį.

Mégstu pasinerti į masinės kultūros labirintus. Kuo giliau, tuo įdomiau. Juk kadaise ir Jane Austen buvo laikoma nerimta rašytoja. Tačiau jos romanuose sentimentalai, o kartu ironiškai papasakotos jaučių anglų istorijos paskutiniai metais populiarienės už rimtą klasiką. Parašytas 1796-aisiais, bet išspaustintas tik 1813 m. romanas „Puikybė ir prietarai“ sulaukė ekrанизacijų įvairose šalyse – net Indijoje. LNK (9 d. 23.15) parodys vieną naujausią, kurią 2005 m. sukūrė Joe Wrightas.

„Puikybė ir prietarai“ perkels į karaliaus Jurgio III Angliją, mažą kaimelį, kuriame gyvena neturtinga ponia Benet. Ji nori ištakinti savo penkias dukteris. Elizabet pamilsta gražuolį Darsį. Bet kol jie abu puls vienas kitam į glėbi, atsiptiks daugybė dalykų. Filmo scenarijų parašė britų aktorė Emma Thompson, o Elizabetę suvaidino Keira Knightley. Ji graži kaip paveikslėlis. Dar gražesnių ne tik televizijos ekrane linkiu per visas šventes.

Jūsų –
JONAS ŪBIS

Premjeros

Mike'o Leigh „Dar vieneri metai“ jau ekranoose

Britų režisierius Mike'o Leigh filmo „Dar vieneri metai“ („Another Year“, D. Britanija, 2010) premjera įvyko Kanų kino festivalyje, filmas buvo nominuotas „Oskarui“ už geriausią scenarijų. Po premjerinių seansų šiumentiniame „Kino pavasaryje“ filmas išleidžiamas į Lietuvos kino ekranus. Pateikiame režisieriaus interviu, išspaustinto žurnale „Newsweek“, fragmentus.

Septynis kartus buvote nominuotas „Oskarui“. Ar statulėlių teikimo ceremonija gali būti įdomi patirtis Europos kūrėjui?

Griečiai kurioziška. Tai – holiviškas, amerikocentristiškas laukinis cirkas, vulgarus kaip pigus bližgutis. Tėn į mano filmavimo grupę visada žiūrima kaip į keistus neprilausomo kino padarus iš užvandenyo, nežinia kaip prasprūdusius pro atrankos sietą.

Bet kiekvienas kūrėjas mėgsta gauti apdovanojimus. Jūs esate gavęs 12 BAFTA nominacijų (iš jų – keturis apdovanojimus), Venecijos „Auksinį lūtą“, Kanų „Auksinę palmės šakelę“...

Norėčiau, kad mano filmai pasiektų kuo platesnę auditoriją, o apdovanojimai tam padeda. Esu dékin-gas už „Oskarus“, BAFTA ir šakelę, jei savo spindesių jos paskatināsi nusipirkti kino bilietą. Bet tikrą malonumą man suteikė tik „Auksinė palmės šakelę“. Kanų kino festivalio organizatoriams pavyko sukurti XXI a. labai reikalingą įvykį. Žmonės vyksta į Prancūziją, kad sužinotų kažką apie save, apie juos supantį pasaulį ir meną. Amerikiečiai su savo polinkiais į barbariškumą ir niekniekius gali iškliuoti Kruazet bulvarą didelio biudžeto hitų plakatais, bet jie nenupirkas mūsų širdžių.

Niekad nenorėjote pabandyti kurti filmą amerikiečių sąlygomis?

Esu patyręs britų kino fronto karys. Jaučiuosi lojalus savo ginklo draugams, noriu kartu su jais gerinti mūsų infrastruktūrą ir kurti vis įdomesnius filmus. Be to, nežinau, ar mokėčiau dirbtį JAV. Europiečiai kuria gerus filmus, kai būna panirę į tą tikrovę, kurią žino, jaučia, supranta. Net jei tokiu reikalavimu kaina yra mažas filmo biudžetas. „Dar vieneri metai“ buvo sukurtas pusvelčiu.

O ar nekyla noras bent kartą disponuoti didžiule suma?

Ne, nes už tai mokama menine laisve. Kartais dirbu su montažininkais, turinčiais holivudinės patirties. Jie visada stebisi, kad filmą užbaigiu taip greitai. Jie pripratę prie begalių taisymų, prie vis naujų studijos vadovų pastabų, juostos siuntinėjimo pirmys ir atgal į abi vandenyno pakrantės, taisymų po bandomujų peržiūrų Niujorke, Dalase, Masačusete, Los Andžele. Susitinku ir su tų filmų režisieriais. Iš pradžių jie sako: „Turiu fantastišką projekta.“ Po keilių savaičių pasakoja: „Seni, praradome tą filmą, visi kišasi į mano darbą, apima neviltis.“ O po premjeros ir vidutinių recenzijų dūsauja: „Jei būtų likusi pirma montažo versija...“

Bet tame, ką sakote, girdžiu stereotipus. Siuolaikinis Holivudas mėgsta pasirodyti snobu ir remtis mažesnius, meninius projektus.

Mano darbo būdas specifinis. Prašom išsivaizduoti, kad einu pas Holivudo produiserų su pasiūlymu: „Už jūsų pinigus sukursiu filmą, bet negaliu pasakyti, apie ką jis bus, kas jame vaidins ir kada jį baigsiu. Ir dar jo nerodysiu niekam, kol nebūs visiškai baigtas.“ Anglijoje jau porą žmonių prie tokius sąlygų pripratinau, bet man tai užtruks beveik visą gyvenimą. JAV geriausiu atveju galėčiau išgirsti: „Gerbime jū-

„Dar vieneri metai“

sų stilii, suteikiamę jums visišką laisvę, bet norime tik vienos smulkmens.“ Ar žinote, apie ką kalba?

Apie Miley Cyrus pagrindiniame vaidmenyje?

Taip, jiems reikėtų žinomų aktorių pavardžių. Bet jei sutikčiau su šia iš pirmo žvilgsnio nekalta sąlyga, viskas būtu sugadinta. Daugelį scenų improvizuoju filmavimo aikšteliuje, tad visiškai esminis vaidmuo mano kine tenka nuostabiemis aktoriams. Negalėčiau jų pakelti niekuo kitu. Pagaliau man sunku išsivaizduoti amerikiečių žvaigždę, kuri priima tokį pasiūlymą: „Nežinau, koks bus filmas, ar jūsų vaidmuo bus didelis, ar mažas, pagrindinis ar epizodinis,

neturiu scenarijus ir nepasakysiu jums nieko, ko nežino jūsų heroinus.“ Bet būtent tik taip ekrane atsiranda tikra chemija.

Kadaise sakėte: „Gyvenimas toks kerintis, kad reikia apie jį kurti filmus.“ Kas jame tokio yra?

Viskas. Žiūriu pro langą ir aprašau tai, ką matau. Kai man buvo dylikai, šaltą žiemos dieną buvau seneliu laidotuvėse Mančesteryje. Pagyvenę žmonės – jo draugai nešė pakrypusi karštą namo laiptais. Supratau, kiek daug tame vaizde slipy tiesos apie mus. Tada ir nusprendžiau, kad noriu kurti filmus.

PARENGÉ K. R.

Parodos	„7md“ rekomenduoja
VILNIUS	
Nacionalinė dailės galerija <i>Konstitucijos pr. 22</i> XX a. Lietuvos dailės ekspozicija Michał Budny paroda „Didelė šalis“ Elenos Urbaitytės-Urbaitis paroda „Pasirinkimai“	Rūtos Spelskytės kūrybos paroda „Žiūrėjimas, arba besibaigiantis Lingchi ir kreivais kupolas“
Galerija „Vartai“ <i>Vilniaus g. 39</i> iki 11 d. – Raimondos Sereikaitės instalacija	Galerija „Meno parkas“ <i>Rotušės a. 27</i> Jovitos Aukštikalnytės-Varkulevičienės, Agnės Deveikytės-Liškauskienės ir Sauliaus Paliuko paroda „Netapbyba“
„Arkos“ galerija <i>Aušros Vartų g. 7</i> Paroda „Kryžkelė“ (Salonikai, Graikija) Stiklo paroda „Iš plokštumos arba 2 D?“ Paroda „Šapnas“	Keramikos muziejus <i>Rotušės a. 15</i> Baltijos šalių keramikos paroda „Pavasaris“
Šv. Jono gatvės galerija <i>Šv. Jono g. 11</i> Olgos Boldyreff paroda „Keilonės piešiniai ir skulptūros“	Adelės ir Pauliaus Galaunių namai <i>Vydūno al. 2</i> Ramintos Baltrušytės tekstilė
Lietuvos dailininkų sajungos parodų salė <i>Vokiečių g. 4/2</i> Sławomiro Lipnickio (Lenkija) tapyba	Kauno fotografijos galerija <i>Rotušės a. 1 / Vilniaus g. 2</i> Vytauto Pletkaus fotoparoda „Skaudėjimai“
Galerija „Meno niša“ <i>J. Basanavičiaus g. 1/13</i> iki 10 d. – Jolantos Kyzikaitės instalacija „Šiaudų sodai“	Galerija „Kauno langas“ <i>M. Valančiaus g. 5</i> Algirdo Skačausko (1955–2009) piešinių paroda „Café Golgota“
LDS Pamėnkalnio galerija <i>Pamėnkalnio g. 1/13</i> Paroda „Vienuodas užmokesčius už vienodą darbą“	iki 12 d. – Gintaro Kuro juvelyriskos darbų paroda „Melchioro magija“
Marijos ir Jurgo Šlapelių muziejus <i>Pilių g. 40</i> Jono Varno karikatūrų paroda „Kirk j akj!“ Kazio Venclovo „Cepelinas“ (vieno kūrinio paroda muziejaus kiemelyje)	Galerija „Aukso pjūvis“ <i>K. Donelaičio g. 62 / V. Putvinskio g. 53</i> Roko Dovydėno paroda
Teatro, muzikos ir kino muziejus <i>Vilniaus g. 41</i> Paroda: „Dar kartą Liudas Truikis“ Paroda „Spalvos ir šokio paviliota“, skirta Olgos Dubeneckienės-Kalpokienės 120-osioms gimimo metinėms	Aido Ryčio Vasiliausko paroda
Galerija AV17 <i>Aušros Vartų g. 17</i> Paroda „Naujojo avangardo objektas“	KLAIPĖDA
„Juškus Gallery“ <i>B. Radvilaitės g. 6B</i> Viktoriaus Vizgirdos tapybos ir piešinių paroda	Lietuvos dailės muziejaus Prano Domšaičio galerija <i>Liepų g. 33</i> Česlovo Janušo (1907–1993) paroda
Prancūzų institutas Lietuvoje <i>Didžioji g. 1</i> Olgos Boldyreff paroda „Keilonės piešiniai ir skulptūros“	Paroda „Arbit Blatas. Sugrįžimas į tévynę“
Šiuolaikinio meno centras <i>Vokiečių g. 2</i> „Dvieju Vokietijų architektūra 1949–1989“ nuo 6 d. – paroda „Galimas modernizmas“	KKK parodų rūmai <i>Aukštajoji g. 1 / Didžioji Vandens g. 2</i> nuo 6 d. – Kristinos Inčiūraitės projektas „Sekimas“
„Lietuvos aido“ galerija <i>Trakų g. 13</i> Neringos Žukauskaitės grafika	iki 11 d. – VDA Nidos meno kolonijos menininkų rezidentų paroda
Galerija „Kairė-dešinė“ <i>Latako g. 3</i> Paroda „Raudonplaukių lyga“	Barotų galerija <i>Aukštajoji g. 3/3a</i> Aurimo Anuso paroda „Klaipėda-Memel: prarasto laiko beišank“
VILNIAUS DAILĖS AKADEMIJOS GALERIJOS	Klaipėdos galerija <i>Daržų g. 10 / Bažnyčią g. 4</i> iki 12 d. – Tomos Šlimaitės grafika
Parodų salės „Titanikas“ <i>Maironio g. 3</i> nuo 6 d. – Rūtos Katiliutės paroda „De – fragmentacija. Kiekvienu rytu save atrandu iš naujo“	ŠIAULIAI
Tekstilės galerija „Artifex“ <i>Gaono g. 1</i> Olgos Boldyreff paroda „Kelionės piešiniai ir skulptūros“	Galerija „Laiptai“ <i>Zemaitės g. 83</i> iki 10 d. – paroda „Laikas ir miestas“
A. ir A. Tamošaičių galerija „Židiny“ <i>Dominikonų g. 15</i> Dailininkų Tamošaičių kūryba XIX–XX a. pirmos pusės liaudies meno rinkiniai Alvyros Eigminaitės-Širkienės kūrybos paroda „Intencijų vokai pagal Šv. Raštą“	Dailės galerija <i>Vilniaus g. 245</i> Šiaulių krašto 46-oji tautodailės paroda Vaduolo Onaicičio medžio drožyba Virginijos Kutkienės tapyba Jonas Rudzinsko grafika
Parodų erdvė „The Gardens“ <i>Konstitucijos pr. 12A (Vilniaus planetariumo patalpose)</i> nuo 6 d. – Gedimino Akstino ir Antano Gerliko paroda	Šiaulių universiteto dailės galerija <i>Vilniaus g. 141</i> iki 11 d. – Dainius Trumpio tapybos ir Vaivos Kovieraitės grafikos paroda
KAUNAS	PANEVĖŽYS
M. Žilinsko dailės galerija <i>Neprisklausomybės a. 12</i> Paroda „Mirabilis Visu / Nuostabu matyti“	Dailės galerija <i>Respublikos g. 3</i> iki 15 d. – paroda „Juozas Lebedynkas. Skulptūra“
Kauno paveikslų galerija <i>K. Donelaičio g. 16</i> iki 8 d. – projekto „Trys tapybos pamokos“ paroda „Nauja konceptualų tapyba“. Pawełas Łubowski (Lenkija), Kaido Ole (Estija) ir Jonas Gasiūnas	„Galerija XX“ <i>Laisvės a. 7</i> Kristinos Norvilaitės „Parašyk man laišką“
Žmuidzinavičiaus kūrinių ir rinkinių muziejus <i>Putvinskio g. 64</i> Chen Chieh-jen (Taivanas) paroda	Spektakliai
VILNIUS	Nacionalinis operos ir baletų teatras <i>11, 12 d. 18.30 – G. Bizet „KARMEN“. Dir. – R. Šervenikas</i> <i>13 d. 18.30 – M. Theodorakio „GRAIKAS ZORBA“. Dir. – M. Staškus</i> <i>14 d. 18.30 – „ŽYDRASIS DUNOJUS“. Dir. – M. Staškus</i> <i>15 d. 12 val. – J. Tamulionio „BRUKNELĖ“. Dir. – A. Šulčys</i>
Nacionalinis dramos teatras <i>Didžioji salė</i> 10 d. 18.30 – H. Ibseno „VISUOMENĖS PRIEŠAS“. Rež. – J. Vaitkus	„7md“ rekomenduoja
Valstybinis jaunimo teatras <i>6 d. 18 val. – H. Ibseno „ŠMĖKLOS“. Rež. – A. Jankevičius (Salė 99)</i>	<i>13 d. 18.30 – F. Bordono „PASKUTINIAI MÉNESIAI“. Rež. statytojas – R. Tuminas, rež. – A. Dapšys</i>
Rusų dramos teatras <i>6 d. 18 val. – A. Turanosovas-Arbos „ŽIEMA, VARDU ANA...“. Rež. – D. Abras (Belgija)</i>	<i>15 d. 16 val. – „STIKLINIS ŽVÉRYNAS“ (VšĮ „Naujasis teatras“)</i>
Oskaro Koršunovo teatras <i>Ūkio banko teatro arenaje</i>	<i>10 d. 18.30 – „ATSIDIKINTINIS ŽMOGUS“ (VšĮ „Mens Publica“)</i>
„Mirus mylimai mamai, šią sunkią valandą reiškiame gilių užuojaudų aktoriui Dainui GAVENONIUI ir jo šeimai.“ <i>KOLEGOS iš OSKARO KORSŪNOVO VILNIAUS MIESTO TEATRO</i>	<i>11 d. 18.30 – PREMJERA! „SUDEGINANTI NEGALIMA PASIGAILĖTI. Joanas Arkietės LIETUVOS NACIONALINIS DRAMOS TEATRAS</i>

12 d. 19 val. – W. Shakespeare'o „ISTABIOJI IR GRAUDŽIOJI ROMEO IR DŽULIETOS ISTORIJA“ Rež. – O. Koršunovas	12 d. 18 val. – G. Rossini „SEVILIJOS KIRPĖJAS“ Dir. – J. Janulevičius	koncertas. I. Milkevičiūtė (sopranas), A. Grigorian (sopranas), V. Vyšniauskas (tenoras), Lietuvos valstybinis simfoninis orkestras. Dir. – G. Rinkevičius
13 d. 19 val. – brolių Presniakovų „VAIDINANT AUKĄ“ Rež. – O. Koršunovas	13 d. 18 val. – I. Kálmáno „GRAFAITÉ MARICA“ Dir. – J. Janulevičius	
Teatras „Lélė“		
Didžioji salė		
6, 7 d. 18. 30 – PREMJERA! G. Apollinaire'o „TEIRESIJO KRŪTYS“. Rež. – G. Varnas, dail. – J. Skuratova, komp. – V. Bartulis	6 d. 19 val. – PREMJERA! A. Slapovskio „NUO RAUDONOS ŽIURKĖS IKI ŽALIOS ŽVAIGŽDĖS“ Rež. – D. Rabašauskas	13 d. 12 val. – 13-asis V. Jonuškaitės-Zaunienės dainininkų konkursas; 18 val. – laureacių koncertas
14 d. 12 val. – S. Siudikos „TRYΣ PARŠIUOKAI“ Rež. – A. Mikutis	13 d. 19 val. – „KATYTÉ „P“ (pagal E. Ensler pjesę „Vaginos monologai“). Rež. – V. Balsys	Šv. Kazimiero bažnyčia
14 d. 18.30 – „GELEŽIS IR SIDABRAS“ (pagal V. Šimkaus eiles). Insc. aut ir rež. – R. Kazlas	14 d. 18 val. – PREMJERA! M. Fratti „SESUO“ Rež. – A. Žukauskas	8 d. 13 val. – valstybinis pučiamuųjų orkestras „Trimitas“
15 d. 12 val. – A.A. Jonyno „CIRKAS YRA CIRKAS“ Rež. ir dail. – V. Mazūras	15 d. 12 val. – „KREIVOS DAIKTŲ ISTORIJOS“ Rež. – A. Baniūnas	9 d. 13 val. – choras „Jauna muzika“. Vargonuoja L. Digrys, R. Marcinkutė Lesieur
Mažoji salė		
14 d. 14 val. – „KIŠKIŲ SUKLIMAS“. Scenarius aut., rež. ir dail. – R. Driežis		
„Menų spaustuvė“		
6 d. 19 val. <i>Studijoje II</i> – forumo teatro spektaklis. Interaktyvus pastatymas, kurias R. Riffkin (Jungtinė Karalystė) seminaro metu	12 d. 18 val. – D. Čepauskaitės „DIENA IR NAKTIS“ Rež. – S. Rubinovas	9 d. 18 val. – R. Dubinskaitė ir S. Šerytė, Vilnius savivaldybės choras „Jauna muzika“ bei Šv. Kristoforo kamerinis orkestras (meno vad. ir dir. – D. Katkus). Dir. – V. Augustinas. Programoje G. F. Händelio kūriniai
7 d. 12 val. <i>Kišeninėje salėje</i> – „AVINELIO KELIONĖ“ Rež. – S. Degutytė („Stalo teatras“)	13 d. 18 val. – J. Jokelos „FUNDAMENTA-LISTAI“ Rež. – J. Vaitkus (Lietuvos nacionalinius dramos teatras)	Lietuvos muzikų rėmimo fondas
11 d. 19 val. <i>Juodojoje salėje</i> – „KOKIA ČIA TEISYBĖ?“ („Trupė liūdi“)	14 d. 18 val. – D. Čepauskaitės „BE GALO ŠVELNI ŽMOGŽUDYSTĖ“ Rež. – S. Rubinovas	<i>Tarptautinis muzikos festivalis „Sugržimai“</i> 10 d. 18 val. <i>Vilnius rotušėje</i> – V. Baltakas, Čiuirlionio kvartetas, O. Švabauskaitė (violinčelė), R. Chačaturjan (fortepijonas), J. Katinaite (muzikologė)
11 d. 19 val. <i>Kišeninėje salėje</i> – „TETOS“ Rež. – J. Javaitis (ansambolis „Degam“)		11 d. 18.30 <i>Vilnius paveikslų galerijoje</i> – A. Keblytė (arpa), A. Juškaitė (smuikas)
12 d. 19 val. <i>Juodojoje salėje</i> – „EŽIUKAS RŪKE“ Rež. – T. Stirna (teatras „Trupė liūdi“)		11 d. 18 val. <i>Stasio Vainiūno namuose</i> – penktasis respublikinio jaunuolių atlikėjų ir dailininkų festivalio-konkurso laureatų konkertas. Dalyvauja atlikėjai iš Vilnius „Ažuoliuko“ muzikos, Vievio meno mokyklų
12 d. 19 val. <i>Kišeninėje salėje</i> – C. Graužinio („VIISKAS ARBA NIEKO“) Rež. – C. Graužinis (teatras „cezario grupė“)		
13 d. 19 val. <i>Juodojoje salėje</i> – „FOBIJOS“ Rež. ir choreogr. – G. Ivanauskas (G. Ivanausko teatras)		Vaka rai
13 d. 19 val. <i>Kišeninėje salėje</i> – „ANTIGONĖ (NE MITAS)“ Rež. – I. Stundžytė (teatras „Atviras ratas“)	9 d. 12 val. – „UŽBURTOS PILIES PASLAPTIS“ Rež. – O. Žiugžda	VILNIUS
14 d. 12 val. <i>Kišeninėje salėje</i> – „VĖJŲ MOTĖ“ Spektaklio kūrėjai S. Degutytė, S. Dikciūtė, V. Narkevičius, L. Skukauskaitė, T. Juozapaitis („Stalo teatras“)	14 d. 12 val. – „UNDINELĖ“ (pagal H.K. Anderseno pasaką) Rež. – O. Žiugžda	Rašytojų klubas
Užupio teatras		
11 d. 19 val. <i>Ūkio banko teatro Arenoje</i> – „BOMBĀ, ARBA ARIEL“ (pagal J. Ivanauskaitę) Rež. – R. Urbanavičiūtė	13 d. 18.30 – I. Kalmano „ČARDAŠO KARALIENĖ“	11 d. 17.30 – H. Kunčiaus autorinis vakaras. Renginys iš ciklo „Prozos dienos“. Kartu su autoriumi dalyvauja rašytojai L. Jonušys ir A. Šlepikas
„Šokio teatras“		
T. Kosčiūkos g. 11	14 d. 18.30 – PREMJERA! „SVEIKAS, ČARLI!“	12 d. 12.45 <i>Mickūnų vidurinėje mokykloje</i> – renginys iš ciklo „Prozos dienos“, dalyvauja rašytoja B. Jonuškaitė
12 d. 19 val. – „ARACHNĖ“ Rež. – M.S. Šimulynaitė („Baltijos baletų grupė“)		16 d. 17.30 – vakaras iš ciklo „Jauni ir talentingi“. Dalyvauja R. Milerytė, K. Klimas, M. Kirkas, J. Katkevičiūtė, U. Maskuliūnaitė. Dainuoja V. Bučiūtė, A. Ramoška ir Z. Variakojytė. Vakarą veda T. Taškauskas
KAUNAS		
Kauno dramos teatras		
6 d. 13 d. 18 val. <i>Rūtos salėje</i> – Y. Mishimos „MARKIZĘ DE SAD“ Rež. – A. Areima	11 d. 18 val. <i>Taikomosios dailės muziejuje</i> – Armonų trio: I. Armonaitė (smuikas), R. Armonas (violončelė), I. Uss (fortepijonas). Programoje D. Prusevičiaus, A. Malcio, A. Šenderovo, D. Šostakovičiaus kūriniai	Vilnius mokytojų namai
6 d. 19 val. <i>Mažojoje scenoje</i> – I. Hagerup „STIKLINĖ ARBATOS SU CITRINA“ Rež. – D. Juronytė	14 d. 19 val. <i>Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje</i> – Lietuvos kamerinis orkestras. Solistas A. Ogrinčukas (obojus). Programoje F. Schuberto, J. Haydno, W.A. Mozarto kūriniai	9 d. 18 val. <i>215 auditorijoje</i> – lektorius A. Žarskaus paskaita „Vėlinias ir lino kančia. Pirmosios nakties išbandymai“
7 d. 12 val. <i>Penktajoje salėje</i> – L. Carrollio „ALISA STEBUKLŲ ŠALYJE“ Adaptacijos aut. ir rež. – E. Piotrowska	15 d. 16 val. <i>Taikomosios dailės muziejuje</i> – ansamblis „Vilnius arsenala“: L. Šulskutė (fleita), R. Romoslauskas (alta), S. Okruško (fortepijonas). Programoje W.A. Mozart, F. Schuberto, J. Tamulionio, J. Juozapaičio, Á. Piazzollus kūriniai	10 d. 18 val. <i>Svetainėje</i> – vakaras „Pasidainimai su Veronika“: Velykinės ir kitos pavasario dainos. Svečiuose Neveronių (Kauno r.) folkloro ansamblis „Viešia“ (vad. – J. Balnytė)
7, 11 d. 18 val. <i>Rūtos salėje</i> – PREMJERA! F. von Schillerio „PLĒŠKAI“ Rež. – A. Areima	15 d. 16 val. <i>Taikomosios dailės muziejuje</i> – ansamblis „Vilnius arsenala“: L. Šulskutė (fleita), R. Romoslauskas (alta), S. Okruško (fortepijonas). Programoje W.A. Mozart, F. Schuberto, J. Tamulionio, J. Juozapaičio, Á. Piazzollus kūriniai	11 d. 17 val. <i>Mažojoje salėje</i> – Vilnius vegetari klubė. Vakaras „Mityba su Sauliumi“ Svečiuose S. Urbonas
10 d. 18 val. <i>Penktajoje salėje</i> – G. Padegimo „JAH“ Rež. – G. Padegimas	15 d. 16 val. <i>Taikomosios dailės muziejuje</i> – ansamblis „Vilnius arsenala“: L. Šulskutė (fleita), R. Romoslauskas (alta), S. Okruško (fortepijonas). Programoje W.A. Mozart, F. Schuberto, J. Tamulionio, J. Juozapaičio, Á. Piazzollus kūriniai	12 d. 18 val. <i>Didžiojoje salėje</i> – aktorių N. Narmontaitės kūrybos vakaras
11 d. 18 val. <i>Tavernos salėje</i> – T. Guerra „KETVIRTOJI KEDĖ“ Rež. – R. Atkočiūnas		Prancūzų institutas Lietuvoje
12 d. 18 val. <i>Rūtos salėje</i> – PREMJERA! B. Frielo „STEBUGLINGASIS TENESIS“ Rež. – G. Padegimas		10 d. 18 val. – režisierius E. Rohmerio filmų retrospektyva
12 d. 18 val. <i>Mažojoje scenoje</i> – Š. Aleichemo „MENDELIO MILIJONAI“ Rež. – A. Pociūnas		
14 d. 18 val. <i>Penktajoje salėje</i> – „LAIMINGI“ (pagal F. von Schillerio „Klastą ir meilę“) Rež. – A. Areima		KAUNAS
Kauno muzikinis teatras		
9 d. 18 val. – G. Donizetti „LIUČIJA DI LAMERMUR“ Muzikos vad. ir dir. – J. Geniušas	12 d. 17 val. – V. Daujotytės knygos „Tragiškasis meilės laukas: Apie Sigitą Gedą: iš poezijos, užrašų, refleksijų“ sutiktuvės. Kartu su knygos autore dalyvauja aktorė V. Kochanskaitė, VDU folkloro ansamblis „Linago“ (vad. – L. Lukenskiene, L.S. Proškutė, G. Aučinikas). Vakarą veda A. Ruseckaitė	Maironio lietuvių literatūros muziejus
11 d. 17 val. – R. Rodgers „MUZIKOS GARSAI“ Dir. – J. Vilnonis	14 d. 19 val. – I. Milkevičiūtės jubiliejinis	12 d. 17 val. – G. Puccini „MANON LESKO“ Dir. – G. Rinkevičius, rež. – D. Ibelhauptaitė, scenogr. – D. Birdas, kost. dail. – J. Statkevičius. Lietuvos valstybinis simfoninis orkestras, LNOBT choras (vad. – Č. Radžiūnas). Solistai A. Grigorian ir K. Bendiktas (balandžio 7 d.), S. Janušaitė ir G. Oniani (balandžio 6 d.), L. Pautienius, D. Stumbra, E. Dauskurdaitė, T. Girininkas, A. Rubežius, L. Zigmantaitė ir LNOBT choro artistai

Bibliografinės žinios

GROŽINĖ LITERATŪRA. LITERATŪROS MOKSLAS

Akmeniniai klevai : [romanas] / Lena Eltang ; iš rusų kalbos vertė Vladas Brazūnas. – Vilnius : Vaga, 2011 (Vilnius : BALTO print.). – 372, [3] p. – Tiražas 2000 egz. – ISBN 978-5-415-02233-5

Beždžionė ir esmė : [romanas] / Aldous Huxley ; iš anglų kalbos vertė Irena Jomantienė. – [Kaunas] : Kitos knygos, [2011] (Vilnius : BALTO print.). – 215 p. – Tiražas 1200 egz. – ISBN 978-609-427-055-0

Išlydžių zonos : eileraščiai / Gytis Norvilas ; [knigoje – autorius pašai]. – [Kaunas] : Kitos knygos, [2012] ([Kaunas] : Aušra). – 78 p. : iliustr. – Tiražas [800] egz. – ISBN 978-609-427-066-6

Kelio rodyklė : [tremties novelės ir drožybos darbai] / Ričardas Vaicekauskas ; [sudarytoja Rita Vipartienė] ; Lietuvos nacionalinis muziejus, Laptevų jūros tremtinį brolija „Lapteviečiai“. – Vilnius : Lietuvos nacionalinis muziejus, [2011] (Vilnius : Petro ofsetas). – 255, [1] p. : iliustr. – Tiražas 500 egz. – ISBN 978-609-8039-10-8 (jr.)

Lietuvos jožaidis prancūzų literatūroje (iki XX amžiaus) : vienos barbarebės istorija : monografija / Nijolė Vaičiulėnaitė-Kašelionienė. – Vilnius : Vilniaus pedagoginio universiteto leidykla, 2011 (Vilnius : Standartų sp.). – 382, [1] p., XVI iliustr. p. – Santr. pranc. – Tiražas 500 egz. – ISBN 978-9955-20-601-9 (jr.)

Likimo išbandymai : [atsiminimai] / Joana Ulinauskaitė-Mureikienė. – Vilnius : [Firidas] : J. Mureika, 2011 ([Švenčionys] : Firidas). – 331, [1] p., [8] iliustr. lap. – Tiražas 300 egz. – ISBN 978-609-429-016-9 (jr.)

Mano tėtuolio vaikystė : [Povilo Bekenio prisiminimai] / Algimantas Bekenis. – Panevėžys : ARG ofsetas, 2011 (Panevėžys : ARG ofsetas). – 110, [1] p. : iliustr. geneal. schem., portr. – Tiražas 200 egz. – ISBN 978-9955-741-30-5

Meilės mozaika užraudony užuolaidy : poezija ir proza : suaugusių literatūra / Airina Rugė. – Kaišiadorys : Printėja, 2012 (Kaišiadorys : Printėja). – 109, [1] p. : iliustr. – Tiražas 400 egz. – ISBN 978-609-445-082-2

Nemiegantys : trumpoji proza / Aurimas Novikovas. – Vilnius : Edukologija, 2012 (Vilnius : Edukologija). – 131, [1] p. – (Jaunujų rašytojų proza). – Tiražas 150 egz. – ISBN 978-9955-20-724-5 (jr.)

Pagaunės medžioklė : [romanas] / Gintautas Genys. – Kaunas : Kalendorius, 2012– . – ISBN [978-9955-746-95-9]

T. 1. – 2012 (Kaunas : Aušra). – 350, [2] p. – Tiražas 700 egz. – ISBN 978-9955-746-94-2

Per tylo kaip ugny : eileraščiai / Aldona Gema Stankevičienė-Macionytė ; [nuotraukos autorės]. – Kaišiadorys : Printėja, 2012 (Kaišiadorys : Printėja). – 117, [1] p. : iliustr. – Tiražas 200 egz. – ISBN 978-609-445-085-3

Persepolis : [grafinė novelė] / Marjane Satrapi ; iš prancūzų k. vertė Raimonda Kraujalienė. – Kaunas : Kitos knygos, [2011] (Kaunas : Aušra). – 350 p. : iliustr. – Tiražas [1000] egz. – ISBN 978-609-427-056-7

Piosonki i gawędi Władysława Syrokomli. – Pakart. 1908 m. kn. orig. [faks.] laida. – Vilnius : Atkula, [2011] (Vilnius : Standartų sp.). – 64, [1] p., jsk. virš. : iliustr., portr. – Orig. išl.: Wilno : Skład główny w Księgarni Józefa Zawadzkiego, 1908. – Tiražas 1000 egz. – ISBN 978-9955-505-94-5

Pro amžinybės duris : akrostichų rinktinė ir palinkėjimai / Dalia Milukaitė-Buragiene. – Kaišiadorys : Printėja, 2012 (Kaišiadorys : Printėja). – 135, [1] p. : iliustr. – Tiražas 250 egz. – ISBN 978-609-445-081-5

Puodukas kefyro ant palangės : [apie gyvenimą sergant] / Gendrutis Morkūnas ; [pieš. Ona Kvašytė]. –

„Meilė trunka trejus metus“

Savaitės filmai

Daug vargo dėl pinigu **

Stefani gyvenimas neatrodo pavykšęs. Ji neturi nei darbo, nei pinigu, nei, pagaliau, mylimo vyriškio. Stefani prašo savo pusbrolį Vinio pagalbos. Jo firma užsiima skolų išieškojimu ir nuo teisingumo besislapstančiu nusikaltelių gaudymu. Pirmoji Stefani užduotis bus ir saldus kerštas, mat ji turi rasti buvusi policininką, kuris ištariamas žmogžudyste. Bet Džo Morelis dar ir tas tipas, kuris kažkada sulaužė Stefani širdį. Ko gero, ši Julie Anne Robinson komedija bus sunkus išbandymas net ištikimiausiemis Stefani suvaidinusios Katherine Heigl gerbėjams (JAV, 2012). (Vilnius, Kaunas, Klaipėda)

Džonas Karteris ***

Pagal „Beždžionų planetos“ autoriaus Edgara Rice'o Burroughso knygą „Marso ciklai“ sukurtas nuotykių filmas perkels į Barsumo planetą, kuriuo gyvena karinė gentys ir keistos būtybės. Iš jų atstikintai pakliūva Džonas Karteris. Jis iškart patenka į karo tarp planetos gyventojų epicentrą. Netrukus šioje žūti pasmerktoje planetoje jis supras, kad Barsumo gyventojų likimas yra jo rankose. Naujam animacijos meistro Andrew Stantonu („Žiuviukas Nemo“, „Wall-E. Šiukšlių princo istorija“) filmui JAV kritikai priekaištauja dėl pasikartojimų, bet juk iš Burroughso idėjų sėmėsi ir „Žvaigždžių karų“, ir „Isikūnijimo“ kūrėjai. Vieno brangiausiu paskutinių metų amerikiečių filmo kūrėjai tikisi, kad išsigelbėjimas bus užsienio žiūrovai (JAV, 2012). (Vilnius, Kaunas)

Kontrabanda ***

Šiuo filmu JAV debiutavo garsus islandų režisierius Baltasaras Kormákuras. Tai – 2008 m. Ōskaro Jónassono filmo „Reikjavikas – Roterdamas“, kuriame pagrindinių vaidmenų kūrė Kormíkuras, perdibinys. Jis perkélė filmo veiksmą į Naujajį Orleaną. Kontrandininkas Krisas (Mark Wahlberg) metė savo „verslą“ nutaręs gyventi su šeima padoriai ir patogiai. Bet jo svainis, narkotikų kontrandininkas Endis (Caleb Landry Jones), dirbantis žiauriajimą Timui (Giovani Ribisi), patenka į sudėtingą situaciją. Krisas priverstas sumokėti Endžio skolą. Padedamas draugų, jis išsirengia į Panamą... Filme taip pat vaidina Kate Beckinsale, Benas Fosteris, Lukas Haasas, J.K. Simmonsas, Diego Luna (JAV, 2012). (Vilnius, Kaunas, Klaipėda)

Meilė trunka trejus metus ***

Prancūzų rašytojo ir populiarus televizijos laidų vedėjo, žinomo ir Lietuvoje, kino debitu. Fredericas Beigbederis ekranozavo savo paties autobiografinį romaną. Jo herojus – rašytojas, kuris ką tik išsiskyrė su žmona, yra nusivylęs meile ir gyvenimu, bet sutinka gražuolę merginą. Prancūziškos romantinės komedijos žanras gana neapibrėžtas, bet tai, kad debiutuojantį režisierių įkvėpė Claudio Leloucho „Vyras ir moteris“ (naujame filme taip pat skamba Michelio Legrand'o muzika), akivaizdu. Dar filme yra šiek tiek autoironijos, neslepiamo cinizmo, provokacijos. Snobiškas kokteilis, bet Beigbederio gerbėjams jis patinka. Pagrindinius vaidmenis sukūrė Gaspard'as Proustas, Louise Bourgoin, Elsa Sednaoui, Joe Starr, Valerie Lemercier (Prancūzija, 2012). (Vilnius, Kaunas, Klaipėda)

Mes nusipirkom zoologijos sodą ***

Mattas Damonas filme vaidina vienišą tėvą, kuris augina du vaikus ir rašo feljetonus. Vieną dieną Bendžamenas nusprendžia viską pradeti iš naujo. Metės darbą jis persikelia į priemiestį, kur įsigijo žemės ir didelį namą. Kaip pried prie sklypo jis gauna aplieštą zoologijos sodą. Bendžamenas nusprendžia sugrąžinti senus laikus, kai sodas veikė puikiai. Jame so Crowe filme, sukurtame pagal Benjaminą Mee romaną, taip pat vaidina Scarlett Johansson ir Thomas Hadenas Churchas. Anot režisieriaus, knygoje jų sužavėjo gyvenimo džiaugsmas, pasakojimas apie žmones bei žvėrelius ir mintis, kad verta rizikuoti ir kovoti už svajonių išsipildymą. Ko gero, tokie argumentai net pesimistą gali iškinti pažiūrėti filmą (JAV, 2012). (Vilnius, Kaunas, Klaipėda)

***** – ševedras, **** – pasižiūrėti būtina, *** – geras filmas, *** – būna ir geriau, ** – jei turite daug laiko, * – nickalas

Redaktorė – Monika Krikštopaitytė

Atsakingoji sekretorė – Rūta Jakimavičienė

Kinas – Živilė Pipinytė | Teatras – Milda Brukštutė

Publicistikā – Laima Kreivytė | Stilius – Rita Markulienė

Dizainas – Jokūbas Jacovskis | Maketas – Vanda Čemerkaite

www.7md.lt – Julijus Lozoraitis

Kino repertuaras

VILNIUS

Forum Cinemas Vingis

6, 7, 9, 10 d. – Bado žaidynės (JAV) – 11, 12, 14.15, 15.15, 17.30, 18.30, 20.30, 21.45; 8 d. – 12, 14.15, 15.15, 17.30, 18.30, 20.30, 21.45; 11 d. – 11, 12, 14.15, 15.15, 17.30, 20.30, 21.45; 12 d. – 11, 14.15, 17.30, 20.30, 21.45; 6, 7, 9–12 d. – Amerikietiškas pyragas: klasės susitikimas (JAV) – 11, 13.30, 16, 18.45, 21.30; 8 d. – 13.30, 16, 18.45, 21.30; 6, 7, 9–12 d. – Pavojingas metodas (JAV) – 11.30, 14, 16.15, 18.30, 21 val.; 8 d. – 14, 16.15, 18.30, 21 val.

6–12 d. – Kivircas (JAV) – 19.15, 21.15

6, 7, 9–12 d. – Veidrodėli, veidrodėli... Snieguolės istorija (JAV) – 11.20, 13.40; 8 d. – 13.40, 15.40, 20.10

7 d. – G. Puccini „Manon“. Tiesioginė premjeros transliacija iš Niujorko Metropolitan operos – 19 val.

10 d. – Titanikas (3D, JAV) – 18 val.; 12 d. – 11.30, 15.45, 20.15

7 d. – G. Puccini „Manon“. Tiesioginė premjeros transliacija iš Niujorko Metropolitan operos – 19 val.

10 d. – Paukštis, kuris neskraido (Nyderlandai) – 16.45

6, 7, 9, 11, 12 d. – Piratai! Nevykėlių kompanija (D. Britanija, JAV) – 11.15, 13.45, 16.15;

8 d. – 13.45, 16.15; 10 d. – 11.15, 13.45

6, 7, 9–12 d. – Piratai! Nevykėlių kompanija (3D, D. Britanija, JAV) – 10.15, 12.30, 15.15;

8 d. – 12.30, 15.15

6 d. – Titanų įniršis (3D, JAV) – 18, 20.45, 23.15; 7, 9–12 d. – 18, 20.45; 8 d. – 18 val.

6, 7, 9–12 d. – Loraksas (JAV) – 10.30, 12.45, 15 val.; 8 d. – 12.45, 15 val.

6–12 d. – Mes nusipirkom zoologijos sodą (JAV) – 13, 15.30

6, 9, 10 d. – Džonas Karteris (JAV) – 14.15, 20 val.; 7, 8, 11 d. – 14.15

6, 7 d. – Projektas X (JAV) – 21.30, 23.45;

9–12 d. – 21.30; 6–12 d. – Kontrabanda (JAV) – 18.45; 6, 7, 9–12 d. – Alvinas ir burundukai 3 (JAV) – 10.45

Cinamonas

6–12 d. – Amerikietiškas pyragas: klasės susitikimas (JAV) – 12.30, 14.45, 17.15,

19.30, 21.45; 6, 7, 9–12 d. – Bado žaidynės (JAV) – 10.45, 15.35, 19 val.; 8 d. – 15.35,

19 val.; 12 d. – Titanikas (3D, JAV) – 18 val.

8, 9, 12 d. – Veidrodėli, veidrodėli... Snieguolės istorija (JAV) – 15, 18.45

8–11 d. – Piratai! Nevykėlių kompanija (3D, D. Britanija) – 12.05, 16, 18 val.; 12 d. – 12.05, 16 val.

6, 7, 9–12 d. – Piratai! Nevykėlių kompanija (D. Britanija, JAV) – 11, 13, 17 val.; 8 d. – 13 val.

6–11 d. – Titanų įniršis (3D, JAV) – 20, 22.15;

12 d. – 21.45; 6, 7, 10–12 d. – Titanų įniršis (JAV) – 15, 18.30; 8, 9 d. – 18.30; 6, 7, 9–

12 d. – Tas pats Karlsonas (Rusija) – 10.50

6–12 d. – Mes nusipirkom zoologijos sodą (JAV) – 14.20; Daug vargo dėl pinigų (JAV) – 13.35, 20.35; Kontrabanda (JAV) – 21.55

6–11 d. – Nevykėliai po priedanga (JAV) – 18.45, 21.15; 12 d. – 21.15; 6, 7, 9–12 d. – Loraksas (3D, JAV) – 10.15, 14.05

6, 7, 9–12 d. – Loraksas (JAV) – 10.30, 12.25, 16.50

KLAIPĖDA

Forum Cinemas

6, 7, 9–12 d. – Bado žaidynės (JAV) – 10.45,

12.45, 14.15, 17.30, 18.30, 20.45; 8 d. – 12.45,

14.15, 17.30, 18.30

6, 7, 9–12 d. – Amerikietiškas pyragas: klasės susitikimas (JAV) – 11, 13.30, 16, 18.45, 19, 21.45;

8 d. – 13.30, 16, 18.45, 19, 21.45

11 d. – Tėvė mūšų, kuris esi medyje (Australija, Vokietija, Italija, drama) – 18 val.

7 d. – Diskoteka (rež. R. Levulis) – 17.30;

8 d. – 18.45; 10 d. – 20.15; 12 d. – 17.45

7 d. – Kaip mes žaidėme revoliuciją (rež. G. Žickytė) – 16.30; 10 d. – 18 val.

8 d. – Tuštybių mugė (D. Britanija, JAV) – 20.30

9 d. – Vienintelis, nepakartojuumas ir paskutinis (rež. L. Augustis) – 19.15; 11 d. – 17.30

9 d. – Čiko ir Rita (Ispanija, D. Britanija) – 16 val.

10 d. – „Trys viename“ – 21.30; 11 d. – 21.15

11 d. – Mano didysis O! (D. Britanija) – 20.45

11 d. – Kino vakarai su Izolda. Michael Haneke – 18.30

Ozo kino salė

6 d. – Barzakh (rež. M. Kvedaravičius) – 16.30

6, 9, 12 d. – Tadas Blinda. Pradžia (rež. D. Ulvydas) – 18 val.; 10, 11 d. – 16 val.

9 d. – Kaip mes žaidėme revoliuciją (rež. G. Žickytė) – 16.30; 10 d. – 18 val.

11 d. – Tėvė mūšų, kuris esi medyje (Australija, Vokietija, Italija, drama) – 18 val.

KAUNAS

Forum Cinemas

6, 7 d. – Bado žaidynės (JAV) – 11.15, 14.30,

17.45, 21.15, 23 val.; 8 d. – 14.30, 17.45;

9–12 d. – 11.15, 14.30, 17.45, 21.15

6, 7 d. – Amerikietiškas pyragas: klasės susitikimas (JAV) – 11, 13.30, 16, 18.30, 21, 23.30;

8 d. – 13.30, 16, 18.30; 9–12 d. – 11, 13.30,

16, 18.30, 21 val.

6, 7, 9–12 d. – Pavojingas metodas (JAV) – 17.19.30, 21.45; 8 d. – 17 val.

6, 7 d. – Meilė trunka trejus metus (Prancūzija) – 18.15, 20.30, 22.45; 8 d. – 18.15; 9–

12 d. – 18.15, 20.30

6, 9, 10 d. – Veidrodėli, veidrodėli... Snieguolės istorija (JAV) – 14.45, 17.30; 7, 11